

Sree

VIJAYENDRA

VIJAYAMU.

(A Telugu Poem in 4 Cantos.)

BY

A. Somanatha Rao.

శ్రీ పితాపురము రాజాగారగు
శ్రీ రాజా రావు వేంకటసుమార మహీపతి సూర్యారావు
బహద్దరుగారు.

శ్రీ

విజయేంద్రవిజయము.

ఆదిపూడి సోమనాథరాయ.

ప్రణీతము.

మొదటికూర్పు 500.

కాకినాడ :

సుజనరంజనీముద్రాక్షరశాల.

1911.

Copy Right Registered.

Price 12 Annas.

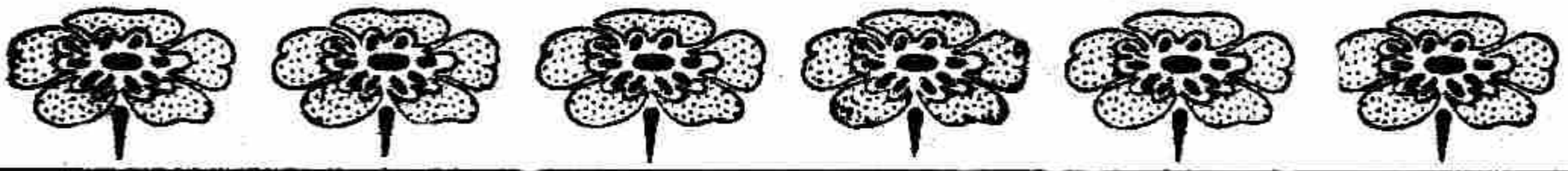
విన్నపము.

అభినవాంధ్ర భోజుడ నందగు శ్రీ పితాపురము రాజాగారు నూతనముగా నీసంవత్సరమునుండి యేర్పాటుజేసిన యాంధ్రప్రబంధపరీక్షకుఁ బంపునిమిత్తము మిక్కిలి యుత్సాహముతో నీ ప్రబంధమును రచించితిని. నాగృహకృత్యములయందుఁ గొన్ని యనివార్యములు తటస్థించినందున ఆగస్టు 5 వ తేదిని బ్రారంభించి యీ ప్రబంధమును 26 వ తేది రాత్రి 8 ఘంటలకు ముగింపఁగలిగితిని. కాని నియమితదినమునకంటె నొకదిన మాలస్యమైనందున నాయీ ప్రబంధమునకు నాపరీక్షలోఁ జేరు సౌభాగ్యము గలిగినదికాదు. కాఁబట్టి దీనిని నేను స్వతంత్రించి ముద్రింపించితిని. ఏలానైనను శ్రీరాజాగారి ప్రకటనయే నాకీప్రబంధమును రచించుటకుఁ బ్రోత్సాహమును గల్గించినది గనుక నేనెంతయు శ్రీవారికిఁ గృతజ్ఞుఁడనై యున్నాఁడను. దీనిం జదువువారు దీనియందలి గుణములనుమాత్రము గ్రహించి దోషంబులను బరిత్యజింతురుగాక !

పితాపురము
1-9-11

}

ఇట్లు విన్నవించు
సజ్జన సేవకుఁడు
ఆ. సోమనాథరావు.

శ్రీ

విజయేంద్రవిజయ

ప్రథమాశ్వాసము.

- శ్రీ కరుణా సుధారసముఁ • జిత్తనకౌజమరంద ధారగా
 శోకనివారణైకపరి • శుద్ధప్రసిద్ధ మహాషధంబుగా
 శ్రీకరధగ్మసారముగ • స్త్రీపురుషలి కభీష్టవృష్టిగా
 లోకమున ని్యధించినతి • లోకవిభూ! పరిభూ! మహాప్రభూ! 1
- చ. అనికరుణా సముద్రుడగు • నప్పర మేశునిఁ బట్టభద్రుఁగా
 నొనరిచి మానసంబునకు • నుండుతఱిఁ దదనుగ్రహంబునక
 ఘనకవితా సుధాలహరి • గ్రహుగ్రనమన్ముఖ గహ్వరమ్మునక
 గ్నదురు వేగవంతమున • ఖండముగాఁ బ్రవహింపఁజొచ్చినక. 2
- ఉ. అందఱుఁ బ్రీతితోఁజదివి • యార్యపద్మైకవిహారు లౌటకుక
 సుందర కావ్యరత్నముల • సూరులు మెచ్చ రచించినట్టివా
 రందఱి పాదధూళికిని • హర్షముతోఁదలఁయొగ్గి లోకులా
 నందముతోఁబరింపనొక • నవ్యప్రబంధముఁ గూర్చునుండుచోక. 3
- ఉ. నీతిగ ధాచమతకృతిని • నించునుకావ్యముఁ గూర్చునతకవిక
 బ్రీతిని గౌరవింతునని • పీఠపురాధిపుఁ డాంధ్రప్రతికా
 వాగ్మతమున నిఖింపఁగని • భాషనుపుతునిఁ గాంచెనంచునా
 చేతమున నైలఁగుచు వి • చిత్రగతిక రచియించితిక గృతిక. 4

తే. ఇట్లుపర మేశుకరుణచేఁ • గృతిరచించి
 యాంధ్ర లోకంబునకునెల్ల • నబ్జమిత్తుఁ
 డనఁగ నొప్పారుసూర్యరా • యావనీందుఁ
 కొల్వుమడిలోనఁగల్పించు • కొనిముదమున.

5

సీ. శ్రీమంగమాంబాశ • చీగర్బకలశర
 త్నాకరజనితము • క్రౌఢలంబ
 రావుగంగాధర • రామరాజ్ఞేవేంద్ర
 పావనదివ్యత • పఃఫలంబ
 చిన్నమాంబాసతీ • చిరసముపార్జిత
 వరపరమేశసే • నాఫలంబ
 పద్మనాయకవంశ • పారిజాతోత్పన్న
 శ్రితజనావనసురు • చిరఫలంబ

యమలభక్తిప్రపూతధ • ర్మావలంబ
 గురుజనన్తూయమావళ • ద్గుణకదంబ
 దీనసంతాపశమనమ • హానదంబ
 సూర్యరాయా ! పితాపుత్రీ • శుభఫలంబ.

6

తే. నీకుఁగరుణానుధాన్తి త్రి • లోకవిభుఁడు
 సర్వశుభములనిడఁగ నా • శీర్షకంచ
 వింతఁగొల్పెడు విజయేంద్రుఁ • విమలచరిత
 వినుతువినుముయ్య విమలవి • వేకవిభవ.

7

క. అనుచు న్నృతిపతిసంబో
 ధనమున్దావించి పరమ • తాత్పర్యముతోన్
 వినయముదళు కొత్తంగా
 వినిపించినయచ్చరిత్ర • విధమెట్లన్నన్.

8

ప్రథమాశ్వాసము.

కథాప్రారంభము.

సీ. శ్వేతకిరీటమై ♦ చెన్నారునెద్దాని
 శీర్షభాగమ్మున ♦ శీతనగము
 ఆణిముత్తెమ్ముల ♦ హారమైయెద్దాని
 కంఠాననాప్పుగం ♦ గాభవాని
 కమనీయతరమైన ♦ కాంచీయెద్దాని
 కటిఁగ్రాలు వింధ్యన ♦ గంపుఁజాలు
 చిత్రచేలంబయి ♦ చెల్వొందు దేనివై
 సర్వసస్యాఢ్యయా ♦ సారభూమి
 దేనికాలానుపీఠమై ♦ తేజరిల్లు
 సింహళఁబనుదీవి ద ♦ క్షీణమునందు
 వీచికలదేని నిరువంక ♦ వీచువార్ధి
 యద్ది భూమండలికిరాణి ♦ యూర్వభాని.

9

క. ఇందుఁగల రాజచంద్రుల
 నందఱు బవరాననోర్చి ♦ యాక్షించినయా
 నందమున మగధనేలెను
 మందారాఖ్యుండు కీర్తి ♦ మందారుండై.

10

తీ. ప్రజలపాలికి స్వర్ణమై ♦ పరఁగునట్టి
 పాటలీపుత్ర మనియెడు ♦ పట్టణంబు
 దనకుఁ దగు రాజభానిగాఁ ♦ దనరుచుండ
 రహి వహించెను మహిని నీ ♦ రాజరాజు.

11

చ. అతులపరాక్రమాది సుగు ♦ ణావళి కెంతయు మెచ్చి సాశ్వభూ
 పతిసుత సర్వమంగళ వి ♦ వాహవిధిన్ వరియించె నానృపున్

బతి సతు లిద్దఱుం గలసి ♦ పాయనిమైత్రి మెలంగుచుండ దం
పతు లన నిట్టు లుండవలె ♦ బాపురె యంచువచించి రందఱున్.

ఉ. అంతఁ గృపావతంసుఁ డగు ♦ నప్పరమేశుఁడు వారినంతయున్
సంతసమండుఁ దేల్చు నొక ♦ చక్కని కూఁతు నొసంగె దాని నిం
తొంతనరాని ప్రేమనున ♦ నిర్వూరుఁ బెంచుచునుండి రంతలోఁ
గాంతకు నర్వసుంగళకుఁ ♦ గల్గెను దీరనిరోగ మక్కటా ! 13

తే. అంతకంతకు వ్యాధిదా ♦ నతిశయించి
రాజయక్షుక్తగ మాతిన ♦ రమణి యపుడు
మరణ మాసన్న మగుటను ♦ మది నెఱింగి
చెంతఁ బాయకయుండెడు ♦ కాంతుఁ జూచి. 14

ఉ. కన్నుల నీరునించి కర ♦ కంజములన్ముకుళించి భక్తితో
నన్నుఁ గృతార్థఁ జేసితిరి ♦ నాభ భవచ్చరణాబ్జసేవ నా
కెన్నఁడు గల్గు నింక నని ♦ యెక్కువొడంగిన భర్త యార్దుఁడై
యెన్నఁగరాని శోకమున ♦ నెంతయుఁ గుందుచువ్రాలె నేలపైన్.

ఆ. అంత నచట నున్న ♦ యమ్మహికాంతుని
చెల్లెలైన భద్ర ♦ చెంతఁ జేరి
వదినె యేమొ చెప్ప ♦ వలెనని యున్నది
వినుము లెమ్మనంగ ♦ విభుఁడు లేచి. 16

క. పల్కవె మద్ధృదయేశ్వరి
పల్కవె నాప్రాణమేనిఁ ♦ బడఁతీ యిత్తున్
బల్కవె నీకడ పల్కులు
నిల్కడతో వినెద నిదిగొ ♦ నిర్మలచరితా. 17

తే. అనుచుఁ గన్నీరు రాలెడు ♦ నవనివిభునిఁ
జూచి పొదిగిట నున్నట్టి ♦ సుతను జూపి

నాకుమాటుగ దీనిని • నాథ నీవు

భద్రయును గూడి పెంచఁగా • వలయుఁజుంకు.

18

తే. అనుచు నిలుగుడ్లునెచి యా • యతివమిన్న

యసువులఁ దొరంగిపోయిన • యంతనుండి

భద్రమందారు లిరువుర • బృలఁ గూర్చి

నరయుచుండిరి హర్షల • తాఖ్య నొసఁగి.

19

క. మఱుపెండ్లి యాడఁగోరక

ధరణీపతి తనదు పత్ని • ధర్మగుణములక

నిరతముఁ దలఁచుచు బాలిక

నరయుచుఁ గాలమ్ము వుచ్చె • నన్వక్రియలక.

20

క. ఆన్యోన్యము వరియించిన

ధన్యాత్ముల ప్రేమఁ దెలుపఁ • దరమె యెవరికిన్

మాన్యులు వాగె జగమ్మున

వన్యమృగమ్ములకుఁ భోల్ప • వలయు నితరులక.

21

తే. తనకు మూఁడవమాసానఁ • దల్లివోవ

రేయిఁ బవలును శ్రేమతోఁ • బాయకుండఁ

దండ్రియును మేనయత్తయుఁ • దన్నుఁ బెంప

వర్షములు నిండఁ బండెంప • హర్షలతకు.

22

ఉ. భద్రసమస్తసద్గుణ సు • భద్రయు రూపవిలాససంపదక

భద్రయు భద్రజీవనసు • భద్రయు జ్యోతిష కైద్య గాన సా

ముదిక శిల్పవిద్యల స • ముద్రము నై బరిపూర్ణయావనఁ

బదిసమానకైర్యము స • మంచితభ యుఁ దాల్చి పొల్చుచుక.

క. అనుపమ సద్గుణగరిమన్

దనకుం బతియగుట కొప్పు • ధర్మవినోదున్

జనవినుత సత్యనాదున్

మనమున వరియించె నంగ • మానవనాథున్.

24

చ. అతఁడు విరోధితండముల • నాహవరంగమునం దెదుర్చుచో

శితతరసాయకం బొకటి • శీర్షమునాటినఁ దత్క్షణంబునన్

నుతులు సైలంగ స్వర్గపురి • నూతనవైభవలక్ష్మీఁ జేకొనన్

ధృతమతి నేగ జీవకళ • దేహము దప్పి ధరిత్రి వ్రాలఁగాన్. 25

ఉ. అంతట భద్ర నాతనికి • నాత్మసమర్పణఁ జేసి వైద్యమున్

సాంతముగాఁ బరించి తన • యాయువునెల్లఁ బరోపకారమం

దెంతయుఁ బ్రీతితో నునిచి • యీశ్వరుఁ గొల్చుచునుండెభక్తితో

నింతటి బ్రహ్మచారిణి మ • టెందును లేదనియాచ్యులెన్నఁగాన్.

తే. మనము నొకరికి నొసఁగిన • వెనుక దానిఁ

గొనక యీశ్వరుఁ గొల్చు స • ద్గుణగరిష్ఠు

లెంతయును ధన్యు లవ్వార • లెల్లరకును

నిరుపమాదర్శ మూర్తులై • నెగడుచుండ్రు.

27

తే. బ్రహ్మచర్యంబునం దిట్లు • భద్ర వవిలి

వార్షలతకును సుగుణమ్ము • లనుచినమ్ము

విద్యతోఁబాటు కఱపుచు • హృద్యరీతి

నన్నయింట వసించెఁ బ్ర • నన్నమతిని.

28

ఉ. అంతఁ గళింగభూపుఁడు న • మంచిత కీర్తికలాపుఁ డాసతిన్

గాఁతగఁ జైకొనందలఁచి • కామితమున్ మగధావనీరమా

కాఁతున కేకతమ్మునఁ బ్ర • కాశముఁజేసి యధార్షసతకృతిన్

స్వాంతమునంబ్రహ్మచుండయి • చయ్యననేగనున్వీయభూమికిన్.

శా. మందారుండిట భద్రారాజనిచితా ♦ మన్నించి మత్సోదరీ
 సౌందర్యప్రతిభావిశేషములచే ♦ శౌర్యప్రభావంబుచే
 మందారప్రతిమాన కీర్తికాయుతుండె ♦ మాన్యుండు నీహస్తమా
 నందంబొప్పగఁ బట్టఁగోరెవినుమా ♦ నామాటఁ బాటింపుమా. 30

తే. సోదరీమణి నేఁదెల్పు ♦ మేదినింద్యుఁ
 బరిణయంబయి సుస్వయం ♦ వరమునందుఁ
 బరమ సౌభాగ్యవతివయి ♦ ప్రజ్ఞాశ్రీ
 కులమునకుఁ గీర్తిఁదెమ్మనా ♦ పలుకువినుము.

31

తే. పెద్దకాలంబు నీవిట్లు ♦ పెండ్లిలేక
 యున్న దూషించుచుందురీ ♦ యుర్విజనులు
 నిందలకుఁ బాలుగాకు మ ♦ నింద్యచరిత
 కోరి వరియింపుమేఁదెల్పు ♦ వీరవరుని.

32

తే. పెద్దవాఁడను నామాటఁ ♦ బెడచెవినిడి
 యాగ్రహము గల్గఁజేయకు ♦ మమ్మవినుము
 హితులు నాకంటె ~~నాకంటె~~ ^{నాకంటె} ~~నాకంటె~~ ♦ నీకుఁగలరె
 భద్రనిర్మిద్ర సుగుణప ♦ మాద్యయనిన.

33

తే. భద్రయదివిని మదిభగ ♦ పంతుఁదలఁచి
 ధర్మమార్గాను వర్తిని ♦ ధన్యచరిత
 గాన నసమానధైర్యంబు ♦ పూనిపలీకెఁ
 బలుకలనుశాంతి వినయమ్ము ♦ లొలుకఁచుండ.

34

తే. అన్ననామది వలచిన ♦ యట్టివరుఁడు
 నాదుజీవనయాత్రకు ♦ నవ్యమైన
 దీపముగఁదనసుగుణ క ♦ లాపమొసఁగి
 స్వర్గమున వెల్లుచున్నాఁడు ♦ భానుపగిని.

35

- తే. కాననే బ్రహ్మచర్యంబు ♦ వ్రానివిమల
కార్యములచేత లోకోప ♦ కారములను
జలుపుచుండుదు భగవంతు ♦ స్వాంతమందు
నిలిపినిరతంబు నిదినాదు ♦ నిర్ణయంబు. 36
- తే. అనినఁ జుఱచుఱఁజూచుచు ♦ నవనివిభుఁడు
కోపవేగమ్ముచే శాంతిఁ ♦ గోలుపోయి
మద్యపానంబు సేసిన ♦ మత్తువోలె
మాటతడఁబడ నిట్లని ♦ మాఱుపలికె. 37
- తే. క్రొత్త యాచారములఁ బురి ♦ కొల్పియిట్లు
కులముఁ జెఱచుచునాకు వ్యా ♦ కులమొసంగు
వనులుసేయక యొకమఁచి ♦ వరునిఁగాంచి
యిహపరమ్ముల గడియింపు ♦ మింకనైన. 38
- తే. అనుచుఁ గటకటఁబడియెను ♦ నన్నఁజూచి
మది విషాదాన్నిలోఁబడి ♦ మగఱుచుండఁ
గంటఁ దడివెట్టియగఱు ♦ కాళ్లవ్రాల్చి
మెల్లఁగాలేచి యిట్లను ♦ మెలఁతమిన్న. 39
- తే. గార్గి మొదలగువార లీ ♦ ఖండమందు
బ్రహ్మచర్యంబుచేఁ గీర్తిఁ ♦ బడయలేదె
క్రొత్తయే యిదిమనయార్య ♦ కులమునందుఁ
బూత చారిత్రాలను గన్న ♦ భూమియందు. 40
- తే. ఏక పత్నివ్రతంబెట్లు ♦ లీ వొనర్తు
చట్టులేక పతివ్రతం ♦ బాచరింతు
ధర్మమందఱ కొక్కటై ♦ తనరుఁగాక
వేరువేరుగనుండునే ♦ విమలచరిత. 41

- తే. అనుచుఁ దురపిల్లు చెలియలి • కనులు దుడిచి
చిత్త మొకయింత జాలిచే • మెత్తవడిన
మెల్లఁగా నిట్టు లనియెను • మేదనీశుఁ
డమ్మ కూర్చుండు మనుచుఁ బీ • తమ్ముఁ జూపి. 42
- తే. ఎవఁడు నీభర్త నీశెండ్లి • యెపుడు జరగె
నందఱును జూడ నేఁ • బెండ్లి • యాడినట్లు
నీవు నాడితివే చెప్పు • నిర్మలాత్మ
యన్న నన్నకు నిట్లనె • నతివమిన్న. 43
- తే. అంగనాథుని వలచితి • నంత నతఁడు
గాంచె స్వర్గంబు యుద్ధరం • గంబునందు
నతని వరియించినప్పుడే • యంతరాత్మ
పెండ్లిచేసెను వేరికఁ • బెండ్లి యేల. 44
- ఆ. సర్వసాక్షియెదుటఁ • జలిపినదని మేలొ
ధరణిజనుల యెదుటి • తంతు మేలొ
నీవె చెప్పుమన్న • నిర్ణయ మొనరించి
హస్తకంకణమున • కర్ణమేల. 45
- తే. అనుడు భూపతిచెల్లెలి • నన్నె చూచి
యంగనాథుఁడు నినుఁ బెండ్లి • యాడినాఁడె
యెచటఁ జూచినఁ బెండ్లికి • నిరువురుండు
రొక్కరికె పెండ్లి జరగునే • యొక్కడైన. 46
- తే. అనిన భద్ర యెలుంఁగత్తి • యన్నకనియె
నతఁడు వరియించెనో లేదో • యతని కెఱుక
నే వరించిన దెంతయు • నిక్కువంబు
తెలియు మిఁక నాప్రతిజ్ఞను • దీర్చి విడుతు. 47

మ. అనినకా గోపముచేత మండిపడుచుకా ♦ హాదుష్ట నీకిచ్చుటకా
జనవేనిచ్చుట నింత చేటుగలిగెకా ♦ సన్నాసముకాదాల్తువే
నినుఁ జండాగ్నినిఁ గాల్చివైచి దెసలకా ♦ నీభస్మముకాజల్లెదకా
జను నాముందట నిల్వఁబోకుము నిమే ♦ పంబుకా గుల్లోన్మాల్మినీ. 48

చ. అనుచుఁ గళోరభాషణము ♦ లాడెడు నన్నకు నేవగించి త
త్తణమున లోనికిం జని వి ♦ చారమునం బడి భద్ర యుండఁగా
దినకరుఁ డోర్కలేక తన ♦ తేజముమాసి విషణ్ణమూర్తి యై
చనియె ననంగఁదామునిఁగె ♦ సర్వముచీకటిలో మునుంగఁగాక.

ఉ. అప్పుడు భద్ర యొంటరిగ ♦ నప్పర మేళునిగూర్చి యీశ్వరా!
దెప్పరమైన కష్టమున ♦ దేవ మునింగితి నీవె తెప్పవై
తప్పక నన్నుఁ గావవలెఁ ♦ దప్పిన నెవ్వరు గాచవారు నా
కెప్పుడు నీవె యూఁతవని ♦ యెంచితి నీశరణంబుఁ జొచ్చితికా.

క. రారాజు నాసహూదరుఁ

డేరాజును జేరఁబోదు ♦ నీశ్వర నిష్ఠే

రారాజుగఁ దలఁచుచు నకా

ధారాళం బైన మదిని ♦ దయ నెవఁ దేలుకా.

51

తే. అనుచు భగవంతుఁ బ్రార్థింప ♦ నాత్మలోన
మాళవేంద్రుండు భక్తుండు ♦ మహితయశుఁడు
శరణమియ్య నమర్థుండు ♦ శాంతమూర్తి
యతనిఁ జేరినఁ గడు భద్ర ♦ మనుచుఁ దోఁచె.

52

తే. అంతఁ దాఁ జెంచుచుండిన ♦ హర్షలతను
నిద్రోవోయెడుదానిని ♦ నిండుపేమ
మోము మోమునఁ జేరిచి ♦ ముద్దువెట్టి
చేత శిరమును దాఁకి యా ♦ శీర్షిణి.

53

తే. వదలిపోఁజాల కెంతయు • వందుకల్ల

యెట్లకేలకు మనసును • గట్టిచేసి

వెడలిపోయెను నడురేయి • వెలఁదిమిన్న

మాళవపు దారిఁబట్టి ప్రే • మంబు నెట్టి. 54

ఉ. అక్కడ ధర్మపాలుఁడు న • మంచితళిలుఁడు మాళ్వమేలువాఁ

డొక్క ప్రభాతవేళఁదన • యుఁడును బత్నియు నా ప్రమిత్తులు

దక్కనవారలుం గలసి • దైవము నెంతయు భక్తిఁ గొల్చుచో

నక్కడి కేగుదెంచెను న • మాహితచిత్తముతోడ భద్రయున్. 55

తే. వచ్చి కూర్చుండి వీచెను • బాణిఁ దాల్చి

శుశ్రుణిగూరిచి మంగళ • శుశ్రుతి చెలంగ

రాగ మాలాపనముచేసి • రమ్యఫణితి

శ్రీమదుని భక్తి వినుతించె • నిట్లు భద్ర. 56

నండకము.

శ్రీమన్మహామంగళాకార భక్తానుసారా కృపాపూరయోగీంద్ర
చిత్తాబ్జసంచార సర్వాక్షసారా సమస్తప్రభాధార బ్రహ్మాండని
ర్మాణ ధీరా సుధర్మప్రచారా ప్రపన్నార్తిమారా నినున్ గొల్చు
సర్వంబు నిన్ జూపు విశ్వంబు నీ చిత్రీచాతుర్యమున్ దెల్పి నీ
వాడు బంతుల్వలెన్ బొల్చు లోకంబు లెల్లన్ మహాసూత్రధారుం
డ వై పూని యాడించు నీబొమ్మలంబోలి మే మిట్లు క్రీడించుచు
న్నాము నిన్నిట్టివానిన్ దగన్ బట్టి చిత్తంబులోఁ గట్టిపెట్టంగ
భక్తిన్ బ్రసాదింపవే దేవదేవా మహాపాప దావాగ్ని సందగ్ధై
నట్టి మమ్ముద్ధరింపన్ దయాసారమున్ వేగ వర్షింపవే హర్షముం
జెంపవే సార్వభౌమా మహానందధామా సదాభక్తహృద్యోమ
సంపూర్ణసోమా నమస్తే నమస్తే నమస్తే నమః. 57

చ. అనుపమభక్తి సంభవిత • మైనసుధామయ సూక్తమివివిధిన్
 వినిచిన భద్రనందఱును • వేయివిధంబుల మెచ్చుచుండ నా
 జనపతి ధర్మశాఖఁడు ప) • సన్నపుఁజూపుల నామెఁజూచియో
 జనని మదీయమందరము • సర్వముపావనమయ్యె నీకృపన్. 58

ఉ. ఎందలిదానవమ్మయిట • నేమికతమ్మున వచ్చితవస్త్రనా
 ముందట సంశయంబుడిగి • పూర్ణముగా నెఱిఁగింపవమ్మనీ
 విందు నుతించినట్టిపర • మేఱుఁడెనిన్దొనివచ్చెనమ్మమా
 యందఱ మానసంబులన • మంచితభక్తిని నించితమ్మనో. 59

తే. అనినఁదలవంచి చూపుల • నవనివాల్చి
 మృదులగంభీరరవముల • మెలఁతవలికె
 మగధనాజన్మభూమినా • మంబుభద్ర
 ప్రభువశంసమ మదాభ్రిత • రాజరాజు. 60

మ. అనినన్ దిగ్గునలేచి యిచ్చెగువుతో • నాఁజెఁచుదానిట్లనెన్
 జననీ! యుత్తమపీఠముఁగొనుమువా • చాలోపముల్లల్లియు
 డినమన్నింపుము నీదుసోదరునికం • టెన్ బ్రేమతోఁజూచిధ
 న్యునిఁగావింపుము సేవలందిడుమునే • యోగ్యుండుగాఁదోఁచినన్.

క. జననీనీవిఖ్యాతిని
 వినియుంటిని వీనులకును • విందుగఁగొంతన్
 గనులున్నందులఫలముగఁ
 గనుఁగొంటిని నిన్నునేఁడు • కారుణ్యానిధి. 62

చ. అనుటయుఁగన్నులం దొరఁగు • నశ్రులతెప్పలనప్పళించుచున్
 దనవదనంబునెత్తినర • నాథుఁగనుఁగొని భద్రయిట్లనెన్
 జననుతక్తి నాచరిత • సాంతముగావిని యంతమీఁదనీ
 మనమునఁ దోఁచినట్లుగన • మంజసరీతినిఁ జేయఁగాఁదగున్. 63

క. అనుటయు మాల్వమహీపతి

జననీ! మనసారవినెద ♦ జంకకచెపుమా

యినభద్రమొదలు తుదిగాఁ

దనవృత్తాంతంబు నివ్వి ♦ ధంబునఁదెలిపెన్.

64

తే. సుగుణమణి గణమూర్తియై ♦ నెగడువాని

నంగనాధుని వలచితి ♦ నంతనతఁడు

కదనతలమున స్వర్గంబుఁ ♦ గాంచెఁగాన

మనసులో నన్యవరియించు ♦ మాటలేక.

65

తే. బ్రహ్మచర్యంబులోపలఁ ♦ బరఁగుచున్నఁ

బరునివరియింపు మనిచాల ♦ బాధపెట్టి

పరుషవాక్యమ్మలను బలెఁ ♦ భ్రాతగానఁ

దరలివచ్చితి నీ లీల ♦ ధర్మపాల.

66

చ. శరణముఁ గోరివచ్చితిని ♦ శస్త్రచికిత్సయు నౌషధక్రియల్

గఱచితిఁ గొంతగాన నుప ♦ కారమునివ్విధి దీనపాళికె

గరమనురక్తిఁజేయుచును ♦ గాలముపుచ్చఁగనుండుదాననీ

కరుణకుఁ బాత్రనాకెలుపు ♦ కాంచిమనంబున మేలుకీడులన్. 67

తే. అనుచు భద్రయోజింప ♦ నాలకించి

భావమునఁ దూచిసాధక ♦ భాధకముల

ధర్మపాలుఁడు నిజముగా ♦ ధర్మపాలుఁ

డగుట నామెకునిట్లని ♦ యభయమిచ్చె.

68

ఉ. ధర్మపథంబు నన్నడచు ♦ ధన్యపుమాళవమెల్ల ధన్యమా

నిర్మలవృత్తమున్దవిలి ♦ నెవ్మదినుండుము వైద్యశాస్త్రన

స్మర్తములెల్లఁ దెల్పుచును ♦ దారతనిచ్చట వైద్యులందునీ

ధార్మికభావముంగొలిపి ♦ దైవమునిచ్చలుభక్తిఁగొల్పుచున్. 69

చ. అని తనపత్నియాసరళ • సంతఁగనుఁగొని యోసతీమణి
యనుపమ గౌరవాస్పదమ • హాగుణభూషణ యీమోగాననీ
వనుదినముకొ సపర్యలస • మాహితరీతినిఁ దన్పుచుండుమా
ఘనసుకృత ప్రభావమునఁ • గాకమహాత్ముల సేవకల్గునే. 70

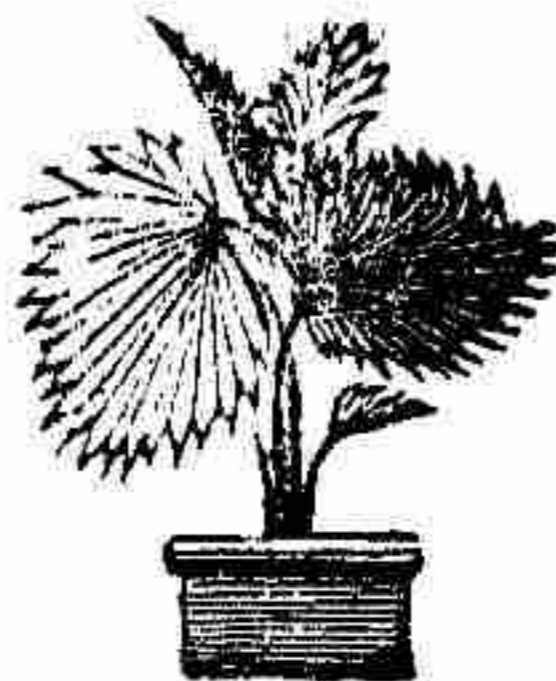
తే. అనుచుశరణంబొసంగిన • యాత్మనలరి
ధర్మనిష్ఠాగరిష్ఠత • ధర్మపాలు
సాద్వఁగాలంబువుచ్చుచు • నుండెభద్ర
సరళ పరమాత్మరాలయి • పరఁగుచుండ. 71

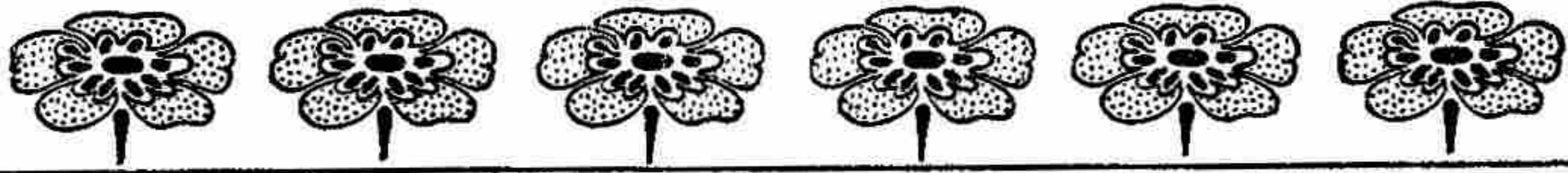
మా లి ని .

శ్రితజనపరిపాలా • చిన్నమాంబానుకూలా
చతురవచనలోలా • సాధుసమ్మాన్యశీలా
వితరణ శిబిలీలా • వీతదుర్వైరి మూలా
అతులసుగుణజాలా • ఆత్మతేజో విశాలా. 72

గ ద్య .

ఇది శ్రీవరమేశ్వర కరుణాఫలిత లలితకవితాకలిత శ్రీరామలక్ష్మణ
బా బుచ్చివేంకయూమాత్యతనూజాత సకలసజ్జన విధేయ ఆది
పూడి సోమనాథ నామధేయ ప్రణీతంబయిన శ్రీవిజ
యేంద్ర విజయంబను సుప్రబంధంబు నందుఁ
బ్రథమాశ్వాసము.

శ్రీ

విజయేంద్రవిజయము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

క. శ్రీకరగుణరత్నాకర

నాకగురుప్రోక్తసార • నయిసంచారా

ప్రాకటధర్మవిహారా

శోకనివారణపిచార • సూర్యనృపవరా. 1

క. ఆలింపుము మగధధరా

పాలుండటు భద్రధర్మ • పాలునిపాలక

గాలమువుచ్చుట వినితా

దాలిమిపిడనాడి మదిసఁ • దల్లడపమచుక. 2

సీ. ఏలనాయెలనాఁగ • యీహార్షలతవీడి

వంతలోననుముంచి • నైచిచనియె

సెలనాసోదరి • యెలమితోవలచిన

యంగనాధుఁడు యుద్ధ • మందుమడిసె

సేలకల్లింగేశుఁ • డేతెంచి భద్రను

దనకుఁగాంతగనియ్యి • మనుచువేఁడె

సేలనేఁజెప్పిన • హితములొపలుగులు

చెలియలిచెవులకు • ములుకులయ్యె

- నేలతోఁబుట్టు తాలిమిఁ ♦ దూలిధర్మ
పాలుపాలనుజేరి నా ♦ పరువుఁజెఱిచె
నేలదోఁసితివిటు దుఃఖి ♦ జాలమందు
నీవిలాసమ్ములీశ్వరా! ♦ నీకెయెఱుక. 3
- తే. అనుచుఁజింతిల్లి పలుమాఱు ♦ నత్త కొఱుకు
నాఁపుకొనలేక యేడుచు ♦ హర్షలతను
జేరియో దార్చితనవిధి ♦ దూఱిదూఱి
మాళవుని సాహసంబును ♦ మదిఁదలంచి. 4
- తే. ఔర! నన్నొక్కమాటయు ♦ నడుగకుండఁ
జక్కవతికాకి నాకింత ♦ జంకకుండ
గర్వరోగంబుచేఁ గన్ను ♦ గానకుండ
భద్రుఁ దాఁజేరనిచ్చెను ♦ బంపకుండ. 5
- తే. అనుచుఁగోప భరమ్మును ♦ నాఁపలేక
ధర్మశాలుని సుగుణాఱుఁ ♦ దలఁపలేక
మనములోపలఁ గనుణయకా ♦ మాటలేక
లేఖమాళవపతికి నీ ♦ లీలవార్జిసె. 6
- ఉ. మైత్రికి భంగమానటులు ♦ మమ్ము నెదిర్చినయట్టి సోదరికా
బాత్రగ నెంచి యిట్లభయ ♦ భారమువ్రానుట భావ్యమానె మా
మిత్రునివెంటఁ దత్క్షణమ ♦ మీరిపు డైనను భద్ర నంపి మా
మైత్రికిఁ బాత్రులై మనుఁడు ♦ మానినఁ దత్ఫలమేమి నెప్పనా. 7
- క. అను నీలేఖను గొనిచనఁ
బనిచెను రణధీరు నటకు ♦ భవ్యవిచారుకా
వినయాది సుగుణహారుకా
జనవినుతో దారుఁ బరమ ♦ శాంతివిహారుకా. 8

శా. ఆలేఖం గౌని యాతఁడేగి కనియెన్ ♦ హర్ష్యాశి నర్వేశునిన్
 లీలన్ నూతనగీతజాతముల నో ♦ లిన్ గోమలుల్పాడనే
 వేళన్ వీనుల విందుగా విని జనుల్ ♦ విద్యావినోదమ్ములన్
 గేళిన్ సల్పెడు మాళవేంద్రు నగరిన్ ♦ గీర్వాణనాట్యస్థలిన్. 9

క. అతులమహేంద్రాద్యానము గతి
 నతిముద మొదవించునట్టి ♦ యప్పురవరమున్
 మితపరివారముఁ దోఁగొని
 ధృతియుతుఁడై చొచ్చె జనులు ♦ దేరి కనుఁగొనన్. 10

క. అటు నిటు వీక్షించుచు న
 కక్రటికముతో బీదలకును ♦ గడు దీనులకున్
 దటుకున రూకలఁ జల్లుచుఁ
 జటులగతిన్ బోయి పోయి ♦ సంరంభముతోన్. 11

తే. తమ్మిమధ్యమ్మునను గ్రాలు ♦ దిమ్మెవోలెఁ
 బురము నడుమను సొగసుగాఁ ♦ బొల్పు నగరు
 లోనికిని జని భూపాలు ♦ నానతిఁ గొని
 యోలగముఁ జొచ్చి రణధీరుఁ ♦ దుచితరీతి. 12

తే. చేతులను మోడ్చి జనపాలు ♦ సేమ మరసి
 కమ్మఁ జదువంగనిచ్చి యి ♦ కక్రడను దనకుఁ
 గూర్చియున్నట్టి పీఠానఁ ♦ గూరుచుండి
 యేమిసెలవని యడుగను ♦ ర్వీశుఁ డనియె. 13

తే. ధర్మమార్గంబు దప్పని ♦ ధన్యచరిత
 ప్రబలుఁడైనట్టి యన్నకు ♦ భయముఁజెంది
 శరణువేఁడిననీకుంట ♦ క్షత్రియునకు
 న్యాయమే తెల్పు రణధీర ♦ నయవిహార. 14

- ఆ. ధర్మపథమునందుఁ ♦ దనరుచుండెడివారు
 దైవమునకుఁగూడఁ ♦ దలఁకఁబోరు
 ధర్మపథముఁదప్పి ♦ తరలుచుండెడివారు
 చీమకైనభయము ♦ చెందుచుండును. 15
- చ. అనరణ ధీరుఁడిట్లనియె ♦ నార్యపక్షైక విహారులీరలున్
 వినమితవైరి వీరుఁడగు ♦ వీరవరేణ్యుఁడు సార్యభౌముఁడున్
 మనమున నీసులన్నిటిని ♦ మానిపరస్పర మైతివర్తిలన్
 జనులకుమాకు నందఱకు ♦ సౌఖ్యముగా కిదియెట్టివైరముల్. 16
- చ. దివిభువి దిద్దిరందిరుగు ♦ తీరునభాటిని వైరికోటులన్
 గవిసిమహాట్ట హాసమునఁ ♦ గాలకృశాను కరాళమూర్తియై
 బవరమునంఘ నోరిచిన ♦ భవ్యపరాక్రమ శాలిముందటన్
 దవిలియెవండునిల్చును వృ ♦ క్షాకమసాహసమేల భూధవా. 17
- ఉ. భద్రకు భ్రాతభానమును ♦ బట్టిమెలంగఁగ బుద్ధిసెప్పిసౌ
 భద్రపరాక్రముండు నృప ♦ భద్రుఁడు మెచ్చెడునట్లువెంటనే
 భద్రనుబంపి మీకుఁగల ♦ భవ్యతరంబగుభక్తిఁ జూపినన్
 భద్రముగాక నీతిఁగఱ ♦ పంగసమర్థులమే ధరాధిపా. 18
- తే. అనిన రణధీరుఁగూర్చియి ♦ ట్లనియెనృపుఁడు
 న్యాయయుతమైన శౌర్యంబు ♦ నరపతులకు
 భూరితరమైన శాశ్వత ♦ భూషణంబు
 ఘోరకలుషంబు కేవల ♦ పౌరుషంబు. 19
- చ. సుగుణసముద్రయై వెలయు ♦ శుద్ధచరిత్రకు బుద్ధినేర్పనే
 తగనిపథంబునన్నడచు ♦ దర్పనిమగ్నుని భక్తిఁగొల్వనే
 యగునగునిట్లు పలుకఁటిది ♦ యర్హమెతుచ్చపు సార్యభౌములా
 జగములనెల్లనేలెడు పృ ♦ చండప్రశాసనుకంటెఁ బూజ్యులే. 20

ఉ. సూర్యుఁడు చూర్ణమై పడినఁ ♦ జుక్కలు జల్లుననేల రాలినఁ
 డైర్శమువీడి భద్రనుయ ♦ ధార్థమువీడను సార్యభాముఁడుఁ
 గౌర్యముమాని చెల్లెలినిఁ ♦ కణగరుణాయత దృష్టిఁజాతునం
 చార్యులముందటఁ బలుక ♦ హర్షముమీఱఁగ నప్పుడంపెదఁ. 21

ఉ. ఎన్నఁగరానిలోకముల ♦ నెవ్వఁడు దాల్చివెలుంగుచుండునో
 యన్ని చరాచరంబులకు ♦ నాదరువై యెవఁడర్థిఁబోవునో
 నన్నతశౌర్య మెవ్వఁడిల ♦ నజ్జనచిత్తములందుఁగూర్చునో
 నన్నతఁడెంతయుఁ గరుణ ♦ న్యాయపథంబుననుంచి కాచుతఁ.

క. భద్రకునిచ్చట నెట్టియు
 పద్రవమునులేదుభక్తి ♦ భావముతోడఁ
 భద్రముగాఁ గాపాడెద
 భద్రయశా ! తెలుపుముసార్య ♦ భామునియెదుటఁ. 23

తే. అనిన రణధీరుఁడాతని ♦ యనులమతికి
 నెంతయును మనములోపల ♦ నంతసించి
 పరమగౌంభీర్య వృద్ధయుఁడై ♦ పరఁగుకతన
 భావమునుగప్పిపుచ్చుచుఁ ♦ బలికెనిట్లు. 24

తే. మీదు సేమంబు నేకోరి ♦ మితముమీఱి
 చెప్పవలసినదంతయుఁ ♦ జెప్పినాఁడ
 ముందుజరగేడుదానికి ♦ మందులేదు
 పోయివచ్చెద సెలవిమ్మ ♦ భూమిపాల. 25

చ. అనిరణధీరుఁడావిభుని ♦ యానతిఁగైకొని బల్ హుటాహుటిఁ
 జనిమగధావనీఁదుఁగని ♦ సామముదానము భేదవేమియుఁ
 జనవనిధర్మపాలుని వి ♦ చారమునంతను దెల్లమానటుల్
 వినిచినసార్యభాముఁడువి ♦ వేకమువీడి మహాగ్రహణగుఁడై. 26

భ. ననునిర్వకృ పరాకృమకృమచణు • న్రాజన్యకోటీర నూ
తనరత్నాంశు విరాజమానపదప • దృద్ధ్యంద్వందా రేపెగా
కనదుగ్రాసిని నీచుకంఠతలముఖ • ఖండించి మచ్ఛార్యసం
జనితానందమునందుఁ దేలినఁగదా • జన్మంబుసాఫల్యమా. 27

తే. అనుచు నాదునుగఱచి బా • హప్పళించి
మీసమును ద్రిప్పి కత్తిని • దూసిపట్టి
మిత్రుఁడైనట్టి రణధీరు • మీఁద దృష్టిఁ
బటపి యిట్లానతి యొసంగెఁ • బ్రభువరుండు. 28

చ. కలనికి సేనలంగొలుపు • కర్ణకళోర ధణంధణార్భటిక
విలయము మాళవంబుగను • వీరకను వీరుల నెచ్చరించు భూ
వలయము కంపమొందుగతి • నాకణనాజిరథాళి ధాటితోఁ
గలసి చమూపతుల్ నడవఁ • గానియమింపుము హొమ్ముచెచ్చెరక

క. అని రణసన్నాహమ్ముల
రణధీరుని నునిచి తాను • రాత్రిఁ దివముల్
దనకా మాళవపాలుం
డొనరించిన గాని నెంచి • యుదుకుచు నుండెక. 29

ఉ. అక్కడ ధగ్మపాలుఁ డింక • నాహవమెవ్విధిఁ దప్పదంచుఁ బెం
పెక్కిన వీరులం గలసి • యెఁడైఱఁ జూపఁగ వేచియుండి తా
నొక్క ప్రభాతమందు సను • యొచితకార్యముఁ దీర్చి చేరె బల్
చక్కని చిత్రసంపదల • సంగతిఁ జెల్వగు రాణివాసముక. 31

క. అంతకా సరళారాజ్ఞియు
నెంతయు సంతసముతోడ • నెదురేగి ధరా
కాంతునిఁ గొనివచ్చితమిక
దంతపుపని పీఠమందుఁ • దగ మన్నించెక. 32

- తే. ఇట్లు సత్కారమొనరించి • యెలమినించి
చెంతఁ గూర్చుండి వీవనఁ • జేతఁబట్టి
మెల్లఁగా వీచుచుండెడి • మెలఁతఁ జూచి
పలికె వల్లభుఁ డీలీల • భవ్యసరణి. 33
- క. కౌంతాయుద్ధముగల్గుట
యెంతయు సత్యంబు విను జ • యేందిర యెవనికొ
గాంతునిగా వరియించునొ
యింతీ ! తెలుపంగఁదరమె • యెవ్వరికేనికొ. 34
- తే. న్యాయ మన్యాయమునకుఁ దా • నణఁగినట్టు
కనఁబడినఁ జిట్టచివరకుఁ • గాంను జయుముఁ
గాన నపజయమొందినఁ • గలఁగ రెపుడు
ధర్మమార్గానువర్తు లొ • ధరణిధవులు. 35
- తే. ధర్మపథమునవర్తింపఁ • దలఁచువారు
దైన్యమును మాని ధేర్యము • దాల్పవలయుఁ
బరమపురుషార్థమును జూపి • ప్రబలవలయు
నీశ్వరునిమీఁద భారంబు • నిడఁగవలయు. 36
- తే. కొంచెమైనను నాసేన • యిందుకైన
భయము నొందక సమరసం • భ్రమముతోడ
నడరుచున్నది రిపుబల • మడలునట్లు
పూతమకొ న్యాయపక్షంబుఁ • బానుకతన. 37
- తే. సమరలంపట్టలై క్రకాలు • శౌర్యనిధులు
దండనాథులు గొల్వఁగాఁ • దనరుచుండు
ప్రబలచతురంగసేనావి • భాసితుండు
సార్వభౌముండు చండప్ర • శాసనుండు. 38

చ. బవరమునందు నోటువడు ♦ పాటాకవేళ ఘటిల్లెనేని నీ
 ధవుఁ డొనరించినట్టి శప ♦ ధంబును దీర్పఁగడంగు మానినీ
 వివిధజగంబులన్సృపను ♦ వేడుక నేలెడువాఁడు తోడగున్
 బ్రవిమలకీర్తినంపదకుఁ ♦ బట్టముగట్టును నిన్నుఁ బావనీ. 39

క. అనినన్ భయసంభ్రమములు

పెనఁగొనఁ జిత్తమున సరళ ♦ పేర్చినభక్తిన్

జనపతి వదనాంబుజమును

గనుఁగొని యిట్లనియెఁ దన్నుఁ ♦ గాంతుఁడు మెచ్చన్. 40

చ. వికలుఁడు సార్వభౌముఁడు వి ♦ వేకమునొంది మెలంగునట్లుగా

నకలుష యైన భద్రకు స ♦ మంచితశాంతి పొసంగునట్లుగా

సుకముగ మీరునుం బ్రజలు ♦ శోభిల నేఁగని పొంగునట్లుగ

స్రభకటజయంబు మీకుఁ గను ♦ తానిధివేగ ననుగ్రహించుతన్. 41

తే. అనుచు దీవెనపలుకల ♦ నమఃభక్తి

సరళ పలుకుచునుండెడు ♦ సమయమందె

దూరమున నుఱిమినట్టులు ♦ తుములమొకటి

ధర్మపాలుని కర్ణరం ♦ ధర్మములు సోఁకె. 42

తే. అప్పుడే చారులరుదెంచి ♦ యవలనిలిచి

చటులతరథాటితోవచ్చు ♦ సార్వభౌము

ప్రథమనైన్యమ్ము లనతి దూ ♦ రమ్మునందు

వచ్చి విడియంగఁ జొచ్చెను ♦ విచ్చలవిడి. 43

తే. అనుచు వినిపింప సతిని న ♦ కుగననుజేర్చి

ముద్దుఁగొని సాదరమ్మున ♦ మోముఁజూచి

భద్ర భద్రము మనకుల ♦ భద్రుఁ డగుచు

వెలయు విజయేంద్రు నరయుము ♦ వేయిక్రనుల. 44

- క. అని రణసన్నాహుండై
 తనసతి యిడినట్టి సేసఁ ♦ దాల్చి శిరమునకొ
 మనమున నీశ్వరుఁ దలఁచుచుఁ
 జని యంతిపురమ్ము దాఁటి ♦ జననాథుఁ డటకొ. 45
- క. భూషణభూషిత యగుచుకొ
 హేషారవ మెసఁగ ఖురము ♦ నిలఁగొట్టుచు సఁ
 తోషమునఁ జెలఁగు హయము ని
 మేషంబున నెక్కి పొలిచె ♦ మించిదినేంఁద్రుకొ. 46
- చ. ఇటులుహయాధిరూఢుఁడయి ♦ యెన్నిక కెక్కినయచ్చమూపతుల్
 పటుతరభక్తిఁ గొల్వఁ బరి ♦ పంథిబలక్షయచూచకంబుగాఁ
 బటహహుడుక్కాకాహళర ♦ వమ్ములు భద్రములై చెలఁగఁగాఁ
 జటులతరోగ్రధాఁకి జనె ♦ సఁగర కేళికి సార్వభాము వైకొ. 47
- ఉ. అక్కడ సార్వభానుఁడుమ ♦ హాహవదోహాఘుఁడెంతయుందమికొ
 జక్కని రాతురాయిగల ♦ చారుకరీటముదాల్చి మేనిపై
 నుక్కునఁజేసినట్టి కవ ♦ చోత్తను మొక్కటి గూర్చి దుస్తులకొ
 దక్కినభూషలకొ దొడిగి ♦ దర్పముమీఱ గజాధిరూఢుఁడై. 48
- సీ. నిస్సాణధణధణ ♦ నినదంబులను మీఱి
 సహజాభాంకారముల్ ♦ పర్వచండ
 గజబృంహితమ్ములఁ ♦ గడలకుఁ దట్టుచు
 హేషారవమ్ములు ♦ హెచ్చి చెలఁగ
 భటసింహనాదముల్ ♦ పాటింపకనువంది
 జయనిస్వనంబులు ♦ చదలుముట్ట
 దండనాథులమించి ♦ దళములుప్పొంగుచుఁ
 బ్రవిమలతరమెన ♦ భక్తిఁగొల్వ

నాఁడు కర్మజుసేనవై • నడచినట్టి
 రాజరాజచమూధాటి • అవ్వసేయు
 రాజసమ్మననెడలెనీ • రాజరాజు
 ధర్మపాలునిమీఁది • కుద్దండవృత్తి.

49

క. ఇరువుర ప్రథమబలమ్ములు
 సరిసరిగాఁ బోరఁదొడఁగె • సమాట్టువెసన్
 బురికొల్పెఁ గొత్తపాజుల
 దురము భరంబగుచువచ్చె • దోహళమెచ్చెన్.

50

క. నూతనసేనలమాళవ
 భూతలనాధుండు పంచి • పోరుభరించెన్
 ఖ్యాతికి నిదిసరికాదని
 చాతుర్యముమీఱ రాజ • శాస్త్రాలుండున్.

51

చ. ప్రబల చమూపరంపరల • భండనభూమికిఁ గొల్పివానికిన్
 సుబలుని దండనాధునివి • శుద్ధపరాక్రముఁ జేసెనేతగాన్
 సబలుఁడువాఁడు మాళవపు • సైన్యమువైఁబడి నుగ్గునూచగా
 దబదబఁగుల్పఁజొచ్చినము • దంబుననార్పిరి పేర్చిమాగధుల్. 52

చ. అదిగని ధర్మపాలుఁడుమ • హాగ్రహమున్ వహియించియుగ్రుండై
 పదనగువాలుదాల్చి పరి • పంథిబలంబులఁ గూల్చియాఖలున్
 గదిసికరాళ ఖడ్గమునఁ • గంఠమువేతెగఁ ద్రుంచిమించినన్
 మెదలకజాతీపాటు క్రియ • మెల్లఁగఁగుంకెను భానుఁడత్తటిన్

ఉ. రెండవనాఁడు శంబరుఁడు • ఊఁడులఁజేని యనుజ్ఞఁబూనితా
 దండధరుండు వోలెరిపు • తండములనైగటార్ప మాళవా
 ఖండలుఁదార్చి వానిఁగడి • కండలుగాఁదఱిగెన్ మహోగ్రతన్
 జండకరుండు మింటఁదన • శౌర్యముఁజూచుచు మధ్యనిల్వఁగాన్.

ఉ. మూడవ నాటి సంగరము • మోదముమీఱఁగ వేయికన్నులన్
 జూడఁగ వచ్చెనోయనఁగ • నూర్వృండుపొల్చెను దూర్పుకొండపైఁ
 గూడెను రెండుదండులును • ఘోరముగాననిసేయ సేనకున్
 నాఁడునృపాలపాలుఁడు ధ • సంజయునామునిఁ బెట్టెఁగాపుగాణ్.

చ. అతఁడు ప్రతాపవేగమున • నరకశతంబునుమించి మండుచున్
 శితతర. ఖడ్గధారరిపు • శీర్షములకొదవిఁజివ్వెఁ జెండులన్
 జతురతనాడునట్లు తన • శౌర్యముఁజూచిన వారలందఱున్
 వెతకిననిట్టి వీరుఁడుధు • వికామతీయొక్కఁడు గల్గునేయనన్. 56

ఉ. అంతట శూరు లందఱు న • హేయని మెచ్చఁగ మించుమించి న
 ధైంతయు బాణవేగమున • నేడైఱఁ జూపుచు మాళవావనీ
 కాంతుఁడు వచ్చి చొచ్చె రిపు • కాండము బెగ్గిల సంగరస్థలిన్
 వింతగఁ గ్రీడిపట్టి కురు • వీరుల వ్యూహముఁజొచ్చినట్లుగాన్. 57

ఉ. చొచ్చిన వెంటఁజొచ్చి రణ • శూరులు దన్నుపదండ నాయకుల్
 చెచ్చెర శత్రుసేనలను • జిత్రవిచిత్రముగా వధించి కా
 ర్చిచ్చునుబోలి యంటినఁ • బ్రసిద్ధపరాక్రమఁ డద్ధనంజయుం
 డెచ్చిన కింగుతో నడరి • యేవునుజూపఁదొడంగ వార్షిపైన్. 58

ఉ. అప్పుడు మాళవాధిపుఁ డ • హాపతితేజుఁడు తచ్చమూపతిన్
 దెప్పరమైనవేగమునఁ • దెంపునఁదాఁకి కృపాణధారకున్
 జప్పున వానిశీర్షమును • శౌర్యముతోఁ బలివెట్టి వైరులన్
 గుప్పలుఁదిప్పలై పడఁగఁ • గూల్చి యదల్చెను శత్రుశేషమున్. 59

తే. అంత నాయ స్తగిరి యను • నరఁగుమీఁద
 సౌమ్యభావమ్ముపూని యీ • జగతికెల్ల
 శాంతిపాఠమ్మొసంగెడు • సాధువోలె
 భాసిలుచు నుండె నాలోక • బాంధవుండు.

తే. అప్పుడాలమ్ముఁ జాలించి • యమలయశుఁడు
 ధర్మపాలుఁడు దళముల • దయదలిర్ప
 నరసి యుత్సాహమును గొల్పి • యంతవచ్చి
 స్నాన మొనరించి కౌతవ • మ్రములఁ దాల్చి. 61

తే. స్వచ్ఛమైనట్టి భక్తితో • స్వప్రకాశుఁ
 గొలిచి భోజన మొనరించి • కొల్వదీర్చి
 మేటిమగలను మన్నించి • నాఁటిరాత్రి
 నిర్మలం బైన మనముతో • నిద్రవోయె. 62

క. ఆరేయి సార్వభౌముఁడు
 పేరెన్నిక గన్నయట్టి • వీరులనెల్లె
 గూరిమితో రప్పించి వి
 చారము శౌర్యమ్ముఁగొల్పు • సకణిం బలెక్క. 63

సీ. సమరభీష్ముండని • చాలనేనమ్మిన
 ప్రబలుండు సుబలుండు • పడుటఁజూచి
 శౌర్యసమగ్రుండు • సంగరద్రోణుండు
 శంబరుం డనిలోన • సమయఁజూచి
 యరిదర్శభంజనుం • డగు ధనంజయుఁడును
 దురమున నసువులు • దొఱఁగఁజూచి
 వేనవేల్వీరులు • వీఁకతోఁ బోరాడి
 రణరంగమందున • రాలఁజూచి

యొర్చియుండెడు నాకు నీ • యుర్విలోన
 సార్వభౌమాంక మేల మీ • సఖ్యమేల
 యొక్కఁడే పోరి రిపుతలఁ • జెక్కువాఁడఁ
 దక్కనన్ వీరకలొంబు • నెక్కువాఁడ. 64

చ. అనిన నృపేంద్రచంద్రునకు • నారణధీరుఁడు గేలుమోడ్చి యో
జననుతకీర్తి నీవు గను • సన్నయొనర్చినఁజాలు తేపు నీ
కనులకుఁ బండువొనటులు • గట్టిగ వేచెఱవట్టి యారిపుణ్
గొని యిటు వచ్చువాఁడ నిది • గో శపథంబని యార్చి పేర్చినన్.

క. మణిమయమౌ హారం బౌ

రణధూర్వపు కంఠమందు • రా రాజిడి యో

రణధీరా ! కొను జయమన

ధణధణ నిస్సాణరవము • తద్దయు మ్రోసెన్.

66

తే. ఇట్లు రణధీరు మన్నించి • యెలమి సించి

దండనాథులఁజూచి యీ • ధైర్యనిధికిఁ

దోడుపడుఁడని శాసించి • వీడి కొలువు

నెమ్మదిగ సార్వభౌముఁడు • నిద్రవోయె.

67

క. తనఫౌజుల నారేయినె

తనుఁ బతిమెచ్చంగ నడపి • దాయలచుట్టున్

వననిధిచుట్టిన తెఱఁగున

నునిచెను రణధీరుఁ డెంత • యును జిత్రముగాన్.

68

క. నమ్ముము మాళవపాలా

యెమ్మొయి సతీకీర్తినిన్నె • యెంచివరించెన్

ముమ్మాటికి నిజమిది నై

కొమ్మా యని కోళ్ళు కొక్కొక్క • కోయని కూసెన్.

69

క. కని రణధీరుని తంత్రము

మునుముందుగఁ దెలుప మాశ్వ • భూపాలునకున్

దినపతి యంపిన సూచన

యన వేగురుఁజుక్క వొడిచె • నమరేంద్రుదిశన్.

70

- తే. ఉదయరాగంబుతో లేచి ♦ హృదయమందు
 ధర్మపాలుఁడు పరమేశుఁ ♦ దలఁచుసరికి
 చారులరుదెంచి మనచుట్టు ♦ శతుశ్రీసేన
 ముట్టెనని తెల్ప నాజగ ♦ జెట్టి యుపుడు. 71
- తే. ప్రాణములు దాల్చి జీవచ్ఛ ♦ వంబు లట్లు
 బ్రదుకుకఁటెను ఘోరసం ♦ గ్రామమందు
 శత్రులను జీల్చి చెండాడి ♦ స్వర్గమందు
 నెమ్మదిగనుంట సర్వోత్త ♦ మమ్ముగాదె. 72
- తే. అనుచు వీరులఁ బురికొల్పి ♦ హయమునెక్కి
 చండతరఖిడ్డమును బూని ♦ సమరభూమి
 ధంధణార్భటితోఁజేరె ♦ ధైర్యజలధి
 శతుశ్రీసేనాసముద్రంబు ♦ సరకుగొనక. 73
- తే. సర్వసేనాధిపత్యంబు ♦ సరగఁదాల్చి
 చలులతరఘోటకమునెక్కి ♦ సంభ్రమమున
 మించి రణధీరుఁ డెలుఁగెత్తి ♦ మిత్రులార
 తడవ దేలిక నరులపై ♦ నడరుఁ డనియె. 74
- క. భేరీభాంకారమ్ములు
 దారుణఘోంకారములును ♦ దర్శిత భటపఱం
 కారములు సెలఁగె నిరుదెస
 వారలు దలపడిరి బాల ♦ భానుఁడు చూడక. 75
- తే. సంద్రమును మించి పొంగెడు ♦ సార్వభాము
 బలములకు ముందు మాళవ ♦ పాలు దళము
 చిన్నదీవినిఁబోలియుఁ ♦ జెలఁగిచెలఁగి
 చిత్రతరముగ యుద్ధంబు ♦ చేసిపడిసె. 76

ఉ. అత్తటి ధర్మపాలుఁడు మ • హారణకాలుఁడు కీలఁబోలి తా
నత్తినకత్తి యెత్తినటు • లెక్కడఁ జూచినఁ దా నెయానటుల్
చిత్తమువచ్చినట్టులు వి • చిత్రగతిన్ విహరించి పోరిల్
నెత్తురు పేరులులంబఱపి • నిల్చెను డస్సి హయంబె యూఁతగాన్

జే. నిలిచి యీలీల నలుదెస • నలమి కొనుచు
వచ్చు రిపులను జూచి వి • వచ్చు పగిది
నడరఁజూచియు దేహమ్ము • బడలియుంట
వశముగాకున్న శిరమును • వాల్చియుండి.

78

ఉ. అంతకుమున్న యుద్ధమున • నారణధీరు పరాక్రమాగ్ని చే
సాంతముగా నశించిన స్వ • సైన్యగతిన్ దలపోసి పోసి సు
స్వాంతమునందు నాపరమ • శాంతుని ధ్యానమొనర్చి కొంతవి
శ్రాంతినిఁ గాంచ నుండఁగ వె • సన్ జెఱపఁటైను శత్రువాతనిన్.

ఉ. అప్పుడు మాళవాధిపతి • హర్షముతోఁబర మేళుఁ గూర్చియొ
యొప్పులకుప్ప యీదశకు • యాగ్యునిగా నను నెంచినాఁడవే
చెప్పఁగరాని చిత్రములఁ • జేసెడివాఁడవు దీనిలోపలం
దప్పక నీకృపామృతము • దాఁచకమానవు గాద యామయా. 80

తే. అనుచు శాంతముతోనున్న • యిన్న రేండు
గౌరవముతోడ నారణ • ధీరుఁడవుడు
సార్వభౌమునికడఁజేర్చి • సంభ్రమమున
నెంతయునుభక్తి నృపపతి • చెఱవాలిచె.

81

క. మందారుండా నృపతికి
సుందరపీఠంబొసంగి • శుభవీక్షణలన్
బొందుగ రణ ధీరునిపై
మందారసుమంబులట్ల • మఱిమఱఁగురిసెన్.

82

- ఆ. అంతధర్మపాలు ♦ సాదరమునఁజూచి
 మీసరాక్రమంబు ♦ మెచ్చువచ్చె
 మించివెలయునట్టి ♦ మీరాజధానిని
 జూచువేడగలదు ♦ శుభచరిత్ర. 83
- తే. అనుచు రణధీరుఁగాంచిన ♦ నాతఁడపుడె
 యధిప! యంతయుసంసిద్ధ ♦ మనుచుఁదెలుపఁ
 బ్రబలమైనట్టి నతురంగ ♦ బలముతోడ
 వెడలెమానవనాథుని ♦ వీడుపట్టి. 84
- ఉ. అక్కడ మాళనేంద్రపుర ♦ మందలి యంతిపురంబులోపలఁ
 జక్కనిమేడపై సరళ ♦ చల్లనిగాలిని గూరుచుండితా
 నక్కరుణా సుధాస్థియగు ♦ నప్పరమేశునిఁ గొల్చుచుండఁగా
 నక్కడికేనుదెంచెను స ♦ మాదరచిత్తముతోడ భద్రయుఁ. 85
- తే. అంతవిజయేంద్రుఁ డేతెంచి ♦ యమలభక్తి
 తల్లికిని భద్రకును మొక్కికొ ♦ తండ్రియలఁచి
 వీనులకువిందు గొలిపెడు ♦ విజయవార్త
 లిందుఁగలవేని దెలుపుచు ♦ విందుజనని. 86
- తే. అనినఁదనయుని వాత్సల్య ♦ మొనకఁజూచి
 పూజ్యుఁడగు నీదుజనకుండు ♦ మొన్ననొన్న
 మనకుఁ బంపినవార్తల ♦ వినిచితిఁగద
 నేఁటివార్తలదేలకో ♦ నిలిచెరాక. 87
- తే. సంజగావచ్చె మనములు ♦ సంచలించె
 నెట్లుగానున్నదో కదా ♦ యీశ్వరేచ్ఛ
 విజయమగుఁగాక నాప్రాణ ♦ విభునకెపుడు
 సుగుణమణిగణ ఖనియగు ♦ శుభునకెపుడు. 88

తే. అని సరళతత్తఱిలభదృః ♦ యామౌఁజూచి
 రాణినేనెంత దౌర్భాగ్యుఁ ♦ రాలనమ్మ
 యిందఱినిఁ గట్టములముంచి ♦ యివిభమున
 బృదికియున్నాను జీవచ్ఛ ♦ వంబువోలె. 89

తే. అనుచునుండఁగఁ బురమెల్ల ♦ నాక్షణంబు
 కొల్లవోయిన యబ్బులు ♦ గొల్లునునియె
 భయఁడొకఁడు వేగఁబఱతెంచి పృథువు గారు
 చెఱనుబడిరని చెప్పిని ♦ శ్చేష్టఁడయ్యె. 90

తే. పిడుగుఁబోలిన యీవార్త ♦ వినెనొలేదొ
 పుడమివైఁబడి సరళదా ♦ మూర్ఛవోయె
 నేడ్చుచే భద్రకుత్తుక ♦ యెండిపోయెఁ
 బురము దుఃఖాబ్ధిలోఁబడి ♦ మునిఁగిపోయె. 91

ఉ. ఆవిజయేంద్రుఁ డప్పడు ము ♦ హఁగ్రహ వేగముచేతరోఁజుచున్
 దావకృశానుఁడై యడరి ♦ తాలిచిఖడ్గముఁజేరి యాభటున్
 భూవరచంద్రుని నాజనకుఁ ♦ బోరునఁబట్టిననీచుఁ దెల్పరా
 కావరమింక వానితల ♦ గ్రుక్కన వ్రక్కలు గాఁగఁ జీల్చెదన్.

క. అనుచున్ దనయుండాడెడు
 ఘనవీరాలాపమపుడు ♦ కర్ణామృతమై
 తనమూర్ఛఁ బోఁదొలంచిన
 వనితామణి సరళలేచి ♦ వాత్సల్యముతోన్. 93

క. ఔరా మత్కులభూషణ
 యారా శౌర్యావతార ♦ యారాతండ్రి
 యారానీబోఁటి సుతుం
 డేరాజునకుండు నత్తఁడె ♦ యలధన్యుఁడురా. 94

క. పదియాఁడెడల వాఁడవు

కదనంబొకసారియేనిఁ ♦ గనియెఱుగవు నే
నదనెఱిఁగి నీకుఁదెలిపెదఁ

బదపోదమురమ్ము పుత్ర ♦ ప్రస్తుతిపాత్రా.

95

తే. అనుచుఁదనయుని నోదార్చు ♦ జననిఁజేరి

చెప్పఁగానంత దుఃఖమ్ము ♦ చేతఁగలఁగి

కన్నులను నీరుకాల్వలై ♦ కాఱుమండ

భద్రవాపోయె నిట్టులా ♦ పదలఁదలఁచి.

96

సీ. కన్నవారలు నన్నుఁ ♦ జిన్ననాఁడే వీడి

చయ్యన నేగిరి ♦ స్వర్గమునకు

వలచినవరుఁడు నా ♦ వలపుఁ జూడకముందె

వీరలోకంబును ♦ జూఱగొనియెఁ

బెంచిననాయన్న ♦ ప్రేమమించుకలేక

కిందమీఁదెఱుఁగక ♦ కినిసియాడె

ననుఁజేరనిచ్చిన ♦ న్యాయస్వభావుండు

వైరిచేఁ జెఱవోయెఁ ♦ బోరిలోన

నాత్మహత్యకు నొప్పదీ ♦ యంతరాత్మ

యేమిసేయుదు నెటఁబోదు ♦ నెవరిపాలఁ

బదుదునో దేవదేవా ! కృ ♦ ప్రాపభావ

యేల నావంటి దౌర్భాగ్య ♦ గాలు జగతి.

97

తే. అనుచుఁ బొక్కెడు భద్ర న ♦ కుగనను జేర్చి

చీరచెఱఁగునఁ గన్నుల ♦ నీరు దుడిచి

ప్రేమదొలగాడు చూపుల ♦ మోముఁజూచి

సరళ యిట్లనిపలెగ నా ♦ సాధ్యకవుడు.

98

తే. పతినతుల సర్వ మొక్కయై ♦ పరఁగుకతనఁ
బతిప్రతిజ్ఞను నెఱవేర్ప ♦ సతికివలయుఁ
గాన నినుఁ గాచుభారంబు ♦ పూనుదాన
స్వామియాజ్ఞను దలఁదాల్చి ♦ ప్రబలుదాన.

99

తే. అనుచు నిద్దఱఁ దోకొని ♦ యరిగి సరళ
సర్వరక్షకు సర్వాత్ము ♦ సర్వవేద్యుఁ
దలఁచినకొలంది ధైర్యంబు ♦ దళుకులొత్త
రేయిఁబవలును నడచుచుఁ ♦ బోయిపోయి.

100

మ. నటదుత్తుంగతరంగమాలికలతో ♦ నానాజలౌకాళితోఁ
దటభాస్వత్పటు పాదపవ్రజముతో ♦ ధావత్ప్రవాహంబుతోఁ
జటులోద్ధూతవ రాంబుశీకరలస ♦ చ్ఛాంతాచ్ఛవాతంబుతోఁ
నటరంజిల్లెడు శ్యామలానపఁగనెన్ ♦ హర్షప్రకర్షంబుతోన్. 101

ఆ. అంత నా స్రవంతి ♦ చెంత నా మువ్వురు
దివ్యదృశ్యములను ♦ నేవదేవు
మహిమఁ జూచి చూచి ♦ మది సంతసిల్లుచుఁ
గొంతకాలముండి ♦ యంతమీఁద.

102

నీ. అలలపై నెలమి ను ♦ య్యెలలూఁగుచుండెడు
రాజహంసమ్ముల ♦ రహినిమీఱి
చప్పుడింతయులేక ♦ యొప్పుతో నడు నీటఁ
జెరలాడు చేపల ♦ చెన్ను మించి
భూరివేగమున గం ♦ భీరజలమ్ములఁ
బాటు నక్రమ్ముల ♦ భాతిఁ దెగడి
కడలిలోపల నల్ల ♦ కల్లోల మొనరించు
తిమితిమింగిలముల ♦ తెఱఁగుఁ దన్ని

యెంతయును జిత్రీతుల ♦ నీడియాది
 వీరులానది దాటిరి ♦ వేడగ్రమీటి
 యిద్దచరితులు భవముఁ ద ♦ రిందుకరణి
 నద్భుతమువారివారి వి. ♦ హారసరణి. 103

తే. దాటి శ్యామలనీలీల ♦ ధైర్యధనులు
 దైవమునె నమ్మి యూతగాఁ ♦ దనరి తనరి
 యడవులను గుట్టలను బడి ♦ యలసియలసి
 విడక రాత్రియుఁ బవలును ♦ నడచి నడచి. 104

ఉ. కాంచిరి కష్టముకొనుకము ♦ కావడికుండలు వీనికెప్పుడుకొ
 సంచలనంబు నొందక ప్రి ♦ శాంతమనస్కత సాధువృత్తితో
 మించిన భక్తి నీశ్వరున ♦ మేముసిఁ గొల్పుడు మీరలందు బో
 ధించుమునీంద్రుచందమున ♦ సంతయుఁబొల్పుధరాధరేంద్రముకొ.

క. హారావళి యను నాగిరిఁ
 జేరంజని సరళసరళ ♦ చిత్రముతోడకొ
 భూరిమహీధ్రముఁ జూపుచు
 నారమణికి భద్రకనియె ♦ నంచితసరణికొ. 106

సీ. నాసెలయేలుల ♦ స్నానపానమ్ముల
 నెలమితో నొనరించి ♦ చెలఁగుఁ డీరు
 నాభవ్యతరువుల ♦ శోభిల్లుఫలముల
 నాహార మొనరించి ♦ యలగుఁ డీరు
 నాగుహాంతరముల ♦ నాగుణాకరులీల
 భక్తితో ధ్యానించి ♦ పరఁగుఁ డీరు
 నాపాలిశత్రులఁ ♦ జూపువాలనిలీల
 మించుసేమమ్మున ♦ మెలఁగుఁ డీరు

అనుచుఁ బలెకఁడుఁ జూడుమీ ♦ యద్విరాజు
మనకు భగవంతుఁడే యిట్టి ♦ ఘనునిఁ జూపెఁ
గాన నీమహనీయుని ♦ కడనయుండి

యీవిపత్సాగరముదరి ♦ యింపవలయు.

107

తే. అనుచు నాకొండమీఁదికి ♦ నరిగి యచటఁ
జక్కఁగాఁ బొల్చు నొక పర్ణ ♦ శాలఁ గట్టి
యందు వసియించుచుండిరి ♦ హర్షధాముఁ
డగు పరాత్పరుఁ డేవారి ♦ నరయుచుండ.

108

మ. అటమందారుఁడు ధర్మపాలునగరిన్ ♦ హర్షంబుతోఁ జేరియం
తటభద్రన్ వెదకించియెచ్చటను ద ♦ త్తన్విన్ బురిన్ గానమిన్
గుటిలాత్ముండని మాళవేంద్రునిఁ జెఱన్ ♦ గూర్ఝంబుగాఁ జెట్టి తా
నటు నాపట్టణమందెయుండెఁ బ్రజ ♦ హహాకారముల్ సేయఁగాన్
మాటినీ.

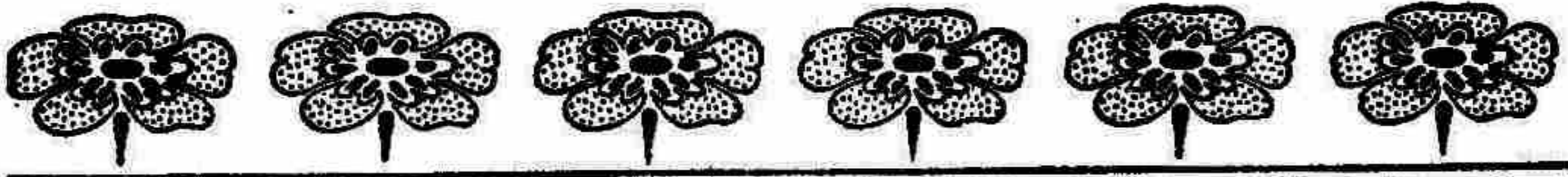
మతిజితరిపుసూత్రా ♦ మంగమాంబాసుపుత్రా
ప్రతికవినుతిపాత్రా ♦ రాజరాజేంద్రమిత్రా
అతులగుణపవిత్రా ♦ అచ్ఛతేజోబ్జమిత్రా
సతతశుభచరిత్రా ♦ సజ్జనోద్యానలైత్రా.

110

గద్య.

ఇది శ్రీ పరమేశ్వరకరుణాఫలితలలితకవితాకలిత శ్రీ రామల
క్ష్మణంబా బుచ్చివేంకయ మాత్యతనూజాత సకలసజ్జనవిధేయ
ఆదిపూడి సోమనాథనామధేయ ప్రణీతంబయిన శ్రీ
విజయేంద్ర విజయంబను సుప్రబంధంబునందు
ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ

విజయేంద్రవిజయము.

తృతీయాశ్వాసము.

- క. శ్రీశైభవ దేవేంద్రా
 కేవల విద్యాప్రచార • కృష్ణమహేంద్రా
 పావన గుణగణసాంద్రా
 రావుకులక్షీరజలధి • రాకాశంద్రా. 1
- క. ఆలింపును మందారుం
 డాలీల స్థక్కపాలు • ననుపమశీలుం
 జాలిగొనక వెఱులోనిడి
 యేలెమాళవము పుజల • కెల్లనుబులియై. 2
- క. ఆకేఁడు లిట్లుగడచిన
 నాకేఁడుల కేనిసుతకు • హర్షలతకుఁజే
 కూరెను యావనరాజ్యం
 బేరును వణ్ణింపఁగాని • యింపున్నింపెన్. 3
- తే. అవయవంబులు స్ఫుటములై • యలరఁదొడఁగె
 వింతగా మేనిలోనాక • కాంతిగలిగె
 స్వరము హృద్యమ్ముగామాతె • శూరుమీతె
 బాలయీలీల నప్పుడు • కేళిసలిపె. 4

ఉ. చెంగుననెక్కి గుఱ్ఱమును ♦ జేతులబంతులు దాల్చి యాడెడికొ
మంగళగీత జాతముల ♦ మాటికిఁబాడుచు వీణెమీపెడికొ
ముంగురులెంతయుం గదల ♦ ముచ్చటనుయ్యెల లూఁగుచుండెడి
నొబ్బంగిజలాశయముల వి ♦ నోదముమీఱఁగ నీఁదులాడెడికొ. 5
మత్తకోకిల.

ఎల్లవిద్దెలఁబుట్టి నిల్లయి ♦ యెంతయుంగరుణాభువై
తల్లినిన్మఱపించి వెల్లెడు ♦ ధర్మమార్గ వినోదయై
యుల్లమందుఁ బరేశునెప్పుడు ♦ నుంచికొల్పెడు భక్తయై
యెల్లరుం దను మెచ్చుచుండఁగ ♦ వింతియొప్పెను ధన్యయై. 6

సీ. ఒక్కనాడక్కన్య ♦ యుచితరీతినిదండ్రి
దర్శింపనాతఁడు ♦ దయదలిర్ప

నమ్మకూర్చుండవే ♦ హర్షలతాయని
వీరమ్మునెట్టించెఁ ♦ వీరియతనయకు
దానిపైఁగూర్చుండి ♦ తండ్రినేనొకమాట
విన్నవింపఁగవచ్చి ♦ యున్నదాన
ననిన మాయమ్మరో ♦ యదియేమి తెలుపవే
వీనులవిందుగా ♦ విండుఁదల్లి

యనిన నామెమనమ్ములో ♦ నమలమైన
భక్తిపౌరలుచువచ్చినఁ ♦ బరమపురుషుఁ
దలఁచి కన్నులయందుండి ♦ ధారగాఁగఁ
దొరఁగు హర్షజలమ్ములఁ ♦ దుడిచిపలికె.

సీ. బ్రహ్మాండకోటుల ♦ భరియించి సతతమ్ము
కరుణాస్వయాపుండై ♦ క్రాలువాఁడు
సుందరస్వర్గమో ♦ నందనోద్యానమో
కామధేనువో కాక ♦ కల్పతరువో

యననలరారునీ ♦ యార్యభూమి సృజించి
 యురు కృపామృతమును ♦ గురిసినాఁడు

కూర్మిమైమదిని స ♦ ద్గుణముల నాటంగఁ
 బ్రబలుతా భక్తులఁ ♦ బంపినాఁడు

వారిలోపలఁ బూర్ణశు ♦ భ్రాంశువోలె
 వెలుఁగుచున్నాఁడు బౌద్ధుఁడ౯ ♦ విమలకీర్తి
 ధరణినంతను దయచేతఁ ♦ దడుపఁబూని
 సర్వమర్పించి చెలఁగిన ♦ శాంతమూర్తి.

8

త. అమ్మహాత్ముని బోధామృ ♦ తమ్ముధరణి
 నెఱపఁగానెంచి చెల్లెలి ♦ నెమ్మిఁగాంచి
 యమ్మ సస్నాస్యసురాలవై ♦ యలరుచుండి
 ధర్మమంతటఁ జాటునొ ♦ నిర్మలాత్మ.

9

తే. అనుచుఁ బంపెనుబరదేశ ♦ మమలకీర్తి
 సర్వవినుతుఁడశోకుఁడ౯ ♦ చక్రవర్తి
 శాకమేకాని మాంసమ్ము ♦ చవిగొనండు
 సాదరంబుననెల్లర ♦ నరయుచుండు.

10

క. అతని శిలాశాశనతతి
 యతులితమై వెలయుచుండు ♦ నరతటనిపుడు౯
 వెతకిన నతనిసమానులు
 కుతలమ్మున నుండఁబోరు ♦ కూరులున్యపతుల్.

11

ఉ. ఎందఱురాజు లిద్ధరణి ♦ నేలిరిగారున్యపాల కోటిఁబూ
 ర్ణేందునిమించి వెల్లెడున ♦ రేంద్రునశోకునిఁ బోలినారెయా
 యందమువేఱుచందము ద ♦ యాగుణకందము దానియందునే
 కందును జూపఁజాలమిఁకఁ ♦ గల్పశతంబులువేచి చూచిన౯. 12

తే. అతఁడు మీఁదేలుమగధనే • యప్పుడేలెఁ
గాన మీరమ్మహాత్ముఁ ధ • రాస్త్రనుసరణిఁ
జెల్లెలిని నాదరించుదుఁ • జెలఁగవలయు
మాంసభక్షణమును మాని • మనఁగవలయు.

13

తే. పతితపావనభక్త్యా • తృన్మనదన
సూరులందఱు నభినవా • శోకుండనును
నాదుజనకునిఁ బొగడంగ • మోదమందు
భాగ్యమది నాకుఁగల్గునే • పరమపురుష.

14

ఆ. అనినహర్షలతను • నానరమ్మునఁ జూచి
యమ్మ! భద్రలేదె • యాదిరింప
నేమిసేయువాఁడ • నెక్కడఁజనువాఁడ
ననుచునుమ్మలించె • నవనివిభుఁడు.

15

తే. అంతలో నొక్కఁడరుదెంచి • యధిప! యధిప!
క్రూరమృగములు గామముల్ • దూఁజిదూఁజి
భూవరులకార్త రక్షణ • భూషణంబు
కాన వెడలుము వ్యాఘ్రుసం • ఘములఁడునుమ.

16

తే. అనినవానికి నిదెవత్తు • ననునుఁదెలిపి
పంచిహర్షలతం జూచి • బాల! చెపుమ
వ్యాఘ్రమును మాంసహారిని • వసుధనేల
దేవుఁడుసృజించి శౌర్యంబు • దీనికొనఁగ.

17

తే. అనినఁ జిఱునవ్వునవ్వి యా • యన్నమిన్న
కన్నతండ్రికి మనమున • నున్నచిన్న
సంశయమ్మును నెగఁజిమ్ము • చతురసరణిఁ
బలికెనిట్టులు వినయమ్ము • దళకులొత్తు.

18

చ. తమతమ జట్టువీడనివి • ధమ్ములజంతుల నాజ్ఞవెట్టఁగా
 సమద మృగోత్కరమ్ములను • సంసృతిలో నృజియించి దేవుఁడ
 క్రమముగఁ జేర్చి బాబ్బలమె • కమ్ములు గామములందుఁ జొచ్చినన్
 మము నృజియించె వానిఁ దును • మాడఁగ నార్తుల యార్తిఁ దీర్పఁగాన్

తే. సములనధికులతోఁ బోర • శౌర్యమగును

దీనయైయెంటి దిరిగెడు • దానిమీఁద

కుఱికి వ్యాఘ్రంబు చూపెడు • నుగ్రవృత్తి

కౌర్యమగుఁగాక కేవల • శౌర్యమగునె.

20

చ. అనిన మహీంద్రుఁ డామెకను • నమ్మరొసృష్టినిజూచికాదె యీ
 మనుఁజుఁడు నేర్చుచుండును స • మస్తగుణంబులుగాన మాంసమున్
 దినెడుమృగంబులం గనుచు • దేఁకువఁ బ్రాణులఁ జంపి కూరిమిన్
 దనక శనంబు చేసికొనుః • దప్పనియెంచక మానవుండిలన్. 21

చ. అనినఁ గృపా స్వరూపయగు • నాసుతయిట్లను మీనుమీనులన్

దినఁగనుజూచి మానవుఁడు • దెంపునమానవునిన్ భుజించునే

మనకుఁ బరాత్పరుండు పెరి • మన్ దయచేసిన బుద్ధిఁ జూపఁగాఁ

జనదె సమస్తకార్యముల • సర్వమెఱింగిన మీకుఁ దెల్పనే. 22.

తే. ప్రాణిప్రాణంబు దీయుట • పాపమంచుఁ

దెలియఁ దెవ్వఁడు జిహ్వాను • ద్విప్పలేక

నరకమాగఁంబులోఁ బడి • నరకుగొనక

వంచనముసేయఁ బూనునీ • శ్వరునిగూడ

23

తే. అనుడుఁ జిత్తంబు వరకృపా • యత్తమగుడు

నమ్మ! నమ్ముము నేనుమాం • సమ్ముదినను

గాని వేఁటనురణమునఁ • గడఁగినపుడు

ప్రాణులను జంపకుండఁగాఁ • బరఁగుటెట్లు.

24

తే. అనిన ధర్మములన్నియు ♦ నరసినట్టి
 పరమకోవిదయగుట నా ♦ భవ్యచరిత
 హాషణలతసెప్పె నివ్విధి ♦ నవనిపతికిఁ
 జక్కఁగాఁ దెలియునట్లు ని ♦ స్సంశయముగ.

25

తే. కూరమ్మగములఁ వైరులఁ ♦ గూల్చుటరయఁ
 బ్రజల రక్షించుటకుఁ గాన ♦ రాజులకును
 ధర్మమెయొప్పు వీనిని ♦ దప్పవార
 లిందునందును సౌఖ్యమ్ము ♦ లందలేరు.

26

మహాస్థగర.

జనకానీవెంట వత్తున్ ♦ సరసరపులులన్ ♦ జంపిచెండాడితెత్తున్
 వనమున్ వేవేగఁజొత్తున్ ♦ వనమ్మగతతులన్ ♦ వాలునన్ జీల్చినైతున్
 ననునేఁజెప్పంగఁజాలన్ ♦ నవనవవిధులన్ ♦ న్నంచరింతున్ గలంతున్
 గనమీరల్ నాదుశక్తిన్ ♦ గడఁగెడుసుగతిన్ ♦ గాఢశౌర్యప్రస
 క్తిన్. 27

తే. అనుచుఁజేలమ్ము నెగఁగట్టి ♦ యాడుచుండు
 కొంగుఁజక్కఁగదోఁపి ముం ♦ గురులమవ్వి
 వేణిఁ జొల్లెముగాఁజెట్టి ♦ వీరరసముఁ
 గ్రమ్మరించుచు మోమునఁ ♦ గొమ్మనిలిచె.

28

తే. చూచిభూవిభుఁ డామెను ♦ జోద్యమంది
 యమ్మ నాచిన్నిముద్దుల ♦ గుమ్మరమ్మ
 వేటలోనీవు విహరించు ♦ విధముఁగాంచి
 ధన్యుడయ్యెద మత్ప్రియ ♦ తనయ! యనియె.

29

ఉ. అంతట వారలిర్వురుహా ♦ యంబులనెఁగ కృపాణపాణులై
 వింతగ నందఱుంగనఁగ ♦ వేటకువెళ్ళిరి ధంధణార్భటిన్

గాన నభ్యంగన • స్నానముచోనశించె
 వనలక్ష్మీ చక్కగా • వర్షమందు
 నెమ్మిత్తోఁ గూర్చుండి • నీరెండలోపలఁ
 దడియాచ్ఛుకొనె శర • తృమయమందు
 గమగమ వాసనల్ • గ్రమ్ముచుండెడునట్లు
 హిమకాలమందు ధూ • పమునుబట్టెఁ
 దలనునంటిన పొట్టును • దులిపి దులిపి
 చిక్కులెడలించు కొన్నియెను • శిశిరమందు
 నెల్లనగలను దాల్చి స • ర్వేశుకరుణ
 సంతమెఱసెనొ కనుఁడీవ • సంతమందు. 34

తే. అడవినార మహద్దశ • యందుఁజెట్టి
 దానిచేదన్నుఁ దనచేత • దానినెలమిఁ
 గాచుచుండును వ్యాఘ్రసం • ఘంటుజగతి
 నీశ్వరునిసృష్టిచైత్య • మేమిచెపుదు. 35

తే. అనెడునంతలోన • నావలనొకవంక
 భయముచేతగుండె • బ్రద్ధలగుడుఁ
 జెట్లమీఁదనుండి • చిన్నపిల్లలతోడఁ
 గోఁతులఱచి కొనుచుఁ • గూలెనవని. 36

తే. అంతవ్యాఘ్రమొకటి • యచ్చటికరుదెంచె
 బోయలదిగొఁగొట్టు • పులిపులియని
 బల్లెములనుజేతఁ • బట్టికేకలువేయ
 నవుడుహర్షలతమ • హాగ్రహమున. 37

క. పలకనువాలుంజేకొని
 పులికెదుటను నిల్చెనదియుఁ • బొంచిపయికిఁదా

నలుక మెయినగురంబలకణ

జులుకనగానడ్డమిడియె ♦ సూటిమెఱయిఁగాణ.

38

ఆ. ఇట్లుదాలునడ్డ ♦ మిడితనకత్తితోఁ

బొట్టజేల్చివైవ ♦ బొబ్బపెట్టి

భూమిమీఁదదొల్లి ♦ పుల్లప్రాణములవీడె

హర్షలతనుబొగడి ♦ రంధఱపుడు.

39

క. వీరమణీ ! రావేయని

కూరిమితోవెఁన్నదట్టి ♦ కూఁతుశిరముఁచా

మూరుకొనెమనుజనాథుఁడు

సొరెకుఁగనులందుహర్ష ♦ జలములురాలణ.

40

తే. అంతరాకన్నె తండ్రికి ♦ నమలభక్తి

మొక్కిగ్రయిట్లనెఁ బరమేశుఁ ♦ డక్కజముగఁ

బులికి వృదుతరమైనట్టి ♦ పాట్లనెడియెఁ

గాననెఁ జేల్పఁగల్గితఱి ♦ గఁటిచెనుతి.

41

తే. అనెడులోపల బోయబు ♦ వనముఁ దిరిగి

భక్తికొలఁదిగఁ బఱులు ♦ పలురకములు

పూవుఁదేనియతోఁ చెట్టి ♦ మొక్కిగ్రనిల్చి

యంత భూకాంతుఁడెంతయు ♦ నలరున్లు.

42

స్తో. పనసపండులఁ గోసి ♦ తొనలుగా విడఁదీసి

యుంచె నాకునచాసి ♦ నొక్కబోయ

మంచిమామిడిపండ్ల ♦ మించు కత్తినిగోసి

ముక్కలుగాఁ బెట్టె ♦ నొక్కబోయ

వెలఁగపండులయందుఁ ♦ గలగుఱ్ఱుఁదగఁదీసి

యొక్కచో నిడియె మ ♦ తొక్కబోయ

పువ్వుతేనియ వంచి ♦ పాలుపగుదొన్నెలఁ

జక్కఁగానించెఁ దా ♦ నొక్కభోయ

యొక్కఁడు వీచుచునిలఁబడె ♦ నొక్కవంక

నొక్కఁడేలల వినిపించె ♦ నొక్కవంక

నొక్కఁడు పలురవములు పల్కె ♦ నొక్కవంక

నొక్కఁడు విలువిద్దెలనుజూపె ♦ నొక్కవంక.

43

ఉ. అప్పుడుతండ్రియున్ సుతయు ♦ నాఫలముల్ భుజియించుచుండఁగాఁ

జప్పున నొక్కకాశెనుము ♦ చక్కఁగ వారలపైకి దూకినన్

గొప్పుననారిఁగూర్చి యొక ♦ కూరతరంబగు బాణరాజ మా

యొప్పులకుప్పనాశెను మ ♦ హోగృతదాని లలాటముచ్చిపోన్.

క. గిరగిరఁదిరుగుచు నిలఁబడి

తొఱగెను బాణంబులంత ♦ దుష్టమృగంబున్

బారిగొనిన తననువుత్తినఁ

బరమాదర దృష్టిఁజూచి ♦ ~~నాత్సల్యముతోన్.~~

ప్రభువరుడెలమిన్

45

తే. హర్షలతతలపైఁదన ♦ హస్తముంచి

యమ్మనూశేండ్లు బ్రతుకవే ♦ యనుఁగుబిడ్డ

కొండవలెవచ్చిగండమ్ము ♦ కొనకుమంచు

వలెనుదాఁదేలిపోయెను ♦ బాలనేఁడు.

46

తే. అనినఁజూచితిరాతండ్రి ♦ యాకులలము

తినెదుదీనికెనెంతటి ♦ తెగువగలదొ

యొక్కొకప్పుడుపులినేని ♦ నుక్కడఁచు

నిలనుశౌర్యంబుమాంసహా ♦ రులకెకాదు.

47

ఆ. ప్రబలమైనబలము ♦ పశువులకున్నను

జగతినిండశత్రు ♦ చయములున్న

బుద్ధిబలముచేత • భువిలోన మనుజుండు
 వీనినన్ని నోర్చి • వెలయుచుండు. 48

తే. ఎంతబలమున్న శౌర్యము • దెంతయున్న
 నొక్క-బాణమ్ము చేనిది • యుక్కడంగె
 నెట్టిబుద్ధిని మనకిడె • నీశ్వరుండు
 గాంచి సుఖముల నాతనిఁ • గాంచుకొఱకు. 49

క. అనుచుసుఖాలాపమ్ములు
 జనకునితోఁ దనయయాడు • సమయమునఘనా
 ఘనముతీమినట్లు రవములు
 మనములు సంచలనమందు • మాడ్కివినఁబడెన్. 50

కవిరాజవిరాజితము.

పులులిరువంకల • బొబ్బలు నెట్టుచు • భూరిభయంకర రూపములన్
 దలఁకకవచ్చెను • శైర్యవినోదులు • దండ్రుయి బిడ్డయదర్పముతోన్
 దలయొకవంకకుఁ • దక్షిణి కత్తులు • దాల్చిహయమ్ముల నెక్కివ
 జెన్

జెలఁగుచు బోయలు • సొహానినానము • సేయుచు వెంటనుగొల్చి
 చనన్. 51

ఉ. ఆక్కడఁ బర్వతంబుపయి • నావిజయేంద్రుఁడు మాత్రశిక్షచేఁ
 జక్కఁగ నెల్లవిద్దెల వి • శారదుడై సమరాగమంబునం
 దక్కజమైనపాండితినీ • నర్జునుమించి ప్రతాపభీష్ముడై
 యక్కరుణాభునీశ్వరుని • యాదరదృష్టిఁ బ్రవర్ధమానుడై. 52

సీ. వీరలక్ష్మీ వసించు • విపుల సభాస్థలం
 బన వక్షము విశాల • మగుచుఁజెలఁగ
 బ్రహ్మతేజంబును • బ్రహ్మరంజితైదు
 పద్మపీఠంబయి • వదనమొప్పు

నయనాబ్జములు దయా • నాట్యరంగంబులై

యెనలేనికాంతుల • నీనుచుండ

శౌర్యసాగర జన్య • ననుదగ్రవీచికా

ద్వయమనబాహువుల్ • దనరుచుండ

నూరులేమని చెప్పను • వీరులలరి

యాశయని తలలూఁచెడు • నట్లు మెఱుము

భవ్యయావన సామ్రాజ్య • పట్టభద్రుఁ

డగుచు వెలుఁగొందె మధ్యంబ • నాకుఁవోలె.

53

తే. ఇట్లువిలసిల్లు నావిజ • యేంద్రుఁడెపుడుఁ

దనకుఁదల్లియు గురువఱు • తనరుచుండె

యన్నివిధముల నరసెడు • నమలమతికి

సరళకతిభక్తి సేవలు • నలుపుచుండు.

53

తే. మఱియు భగవంతు సద్గుణ • మహిమఁదలఁచి

మేనఁబులకాంతురమ్ములు • మించుచుండఁ

గనులహర్ష జలమ్ములు • గాఱుచుండ

నద్భుతానంద పరవశుఁ • డగుచునుండు.

55

సీ. ఒకసారి పరమేశు • నుత్సంగ మచ్చిన

యత్తైన నెంతయు • నలరుచుండు

నొకసారి భగవంతు • నకలంక వాక్యముల్

వినఁబడినట్లైన • వీనులొగ్గు

నొకసారి తనుదేవుఁ • డుద్ధరింపఁగ నెంచి

నట్లైన హస్తమ్ము • లట్లెఱాఁపు

నొకసారి తనలోటు • లకు స్వామికినిసిన

యత్తైన దుఃఖాన్ని • యందుఁగ్రాఁగు

నిట్లునిర్మల భక్తిచే * నెసఁగుచుండి
 న్యాయమాగణ్యము లోపల * నడచుచుండుఁ
 గరుణయును న్యాయమెచ్చటఁ * గాంచునచట
 సర్వమయుఁగాంచి నట్టులు * సంతసిల్లు.

56

తే. ఇట్లు తల్లినిఁ బరమేశు * నెలమితోడఁ
 గొలుచుచుండియుఁ దండ్రికిఁ * గలిగినట్టి
 దుర్దశఁదలంచి వైరిపై * దూఁకమండు
 మాతయాజ్ఞ నిరీక్షించి * మసలుచుండు.

57

క. ఇటులుండఁగ నొకదినమునఁ
 దటుకున నరుదెంచి సరళ * తననేత్రములన్
 బొటపొట నీరుంగార్చుచు
 నటమటతో నిట్టులనియె * నాపుత్రునకున్.

58

చ. తుదిమొదలంట విద్దెలను * దోరపుఁగూరిమి నేర్పినాను నన్
 ముదమునఁ దేల్పఁగాఁదగదె * పోయిభవజ్జనకున్ మహాత్మునిన్
 మదమునఁబట్టినట్టి కృప * మాలిన యాఖలునోర్చిరాఁగదె
 యిదిచనునీకుఁగాదె విజ * యేంద్ర ! కుమార ! వివేకసాగరా !.

తే. తల్లిదండ్రులవెతఁ దీర్పఁ * దలఁపఁడేని
 దైవభక్తిని జిత్తమ్ముఁ * దడపఁడేని
 నరులనాజినిఁజీల్చి చెం * డాడఁడేనిఁ
 గలుగనేటికి క్షత్రియ * కులమునందు.

60

సీ. ఈవిజయేంద్రుఁడే * యెల్లవిద్దెలఁదేటి
 ఖ్యాతి నర్దికుఁగలఁ * గాంచునంచు
 నీ విజయేంద్రుఁడే * యెంతయు శౌర్యంబుఁ
 జూపినైరులఁ దెగఁ * జూచునంచు

నీవిజయేంద్రుడే • యెలమితో దీనులఁ

బోషించినతీగర్తీఁ • బొందునంచు

నీవిజయేంద్రుడే • యీశ్వర భక్తిలో

నిరతుడై ధర్మాన • నెగడునంచుఁ

జెప్పుచుండిన నీతండ్రి • చెఱనుబడియె

నతని విడిపించి తెచ్చుట • యర్హమయ్యె

పూతచారిత్రమును జాటఁ • బోఁగదయ్యె

యిద్దగుణసాంద్ర! నావిజ • యేంద్ర! చంద్ర!

61

క. అనినక జేతులు మోడిచి

జననీ నీయాజ్ఞామీఱఁ • జాలకయుంటిక

గొనకోనాఁటికిఁ గలిగెను

జననము సఫలమ్మునొందు • సమయము నాకక.

62

ఉ. మజ్జనకుం గృహమయుని • మాన్యచరితునిఁ బట్టినట్టియా

సజ్జనవైరిపై నడరి • సంగరముందు జయించి తండ్రినీ

వజ్జకుఁదెచ్చి మ్రొక్కెగ్రనను • భావములోఁ బరమేశునెంచుచుక

మజ్జననీ కృపామతిని • మాటికి దీవెనలిచ్చిపంపుమా.

63

తే. అనుచు హాషకభరమ్మును • నాఁపవేక

కనుల సంతోషబాష్పముల్ • గర్జిమ్ముచుండ

జనని పాదాబ్జములవ్రాల్చె • సకలయపుడు

దీవెనలొసంగు చిల్లని • లేవనెత్తె

64

క. లెమ్మావిజయేంద్రవడిక

దెమ్మానీజనకునిటకు • దీవెనలొంగె

కొమ్మానాప్రియతనయా

పొమ్మాదేవుండునిన్నుఁ • బ్రోచునిరతముక.

65

- తే. వంగనేలుచునుండుమ • ద్రాభతశౌరి
 నంగరాంగణభీముండు • సరగనతనిఁ
 జేరి పోరికిఁబురికొల్పి • భూరిజయము
 గొమ్ము నాపుత్తరత్నమ • పొమ్ముపొమ్ము 66
- తే. అనిన దట్టినిఁగట్టిదే • హమ్మునంటఁ
 గవచమును బెట్టి తలపాగ • గట్టి బాహు
 పురులఁ దగిలించుకొనిపాద • ములకుమంచి
 రక్షలనుగూర్చి పరమేశు • రక్షవేఁడి. 67
- తే. ఒక్కభుజమునఁ జాపరుబుఁ • ఒక్కఁదా
 బాణములపాది మఱియొక • నైపుఁగట్టి
 యొక్కచేతను గత్తిమ • యొక్కచేత
 డాలుగీలించి వెడలెన • బాబులుఁదార్చి. 68
- తే. వెడలి యిద్విధిగిరిదిగు • వీరవరుఁడు
 ధరణిపయి క్కాలుమదగజేం • దమ్ముఁజూచి
 యేచిమేకువుడ్డిన్గుమ్మ • కేందుకరణి
 భూరిశౌర్యావతారమై • పొల్పుచుండె. 69
- సీ. అటహర్షలతతాను • హయమెక్కి వేఁటాడు
 తఱిఁబులింగని తేజి • కరముబెదరి
 భట్టుననుఱికెను • బాణవేగమ్మునఁ
 బట్టనెవ్వరికిని • వశముగాక
 రాళ్ళఱప్పలఁగాని • ముళ్ళగుండలుగాని
 సరకునేయకపాఱె • సరభసమునఁ
 బరువెత్తి యిట్టులు • ఘట్టునఁబడఁద్రోసె
 నామెనునంతట • నదియుఁగూలె

నంతలోపల వ్యాఘ్రుంబ ♦ దట్టవచ్చి
యొక్క వెట్టున దానిపై ♦ కుఱికిపట్టి
గోళ్యతోఁజీల్చి రక్తంబు ♦ గోళుచుండె
మూర్ఛలోపల నక్కన్య ♦ మునిఁగియుండె.

70

క. అత్తైరువున విజయేంద్రుం

డత్తఱిఁ బోవుటనుబట్టి ♦ యప్పులిసేసెన్
దుత్తుమురై యిలఁగూలఁగ

నిత్తైఱఁగుననుండుఁ గాదె ♦ యీశ్వరుమహిమల్.

71

ఉ. అవ్విజయేంద్రుఁ డంతఁగనె ♦ నావలబోరలఁ బడ్డదానికా

పెవ్వరులేని దానిఁబర ♦ మేశ్వరుఁడేగతి యంచుమూర్ఛలో
నవ్విధినుండుదానిఁ దన ♦ హస్తమునందిడి ఖడ్గమప్పుడున్

నివ్వెఱఁగొల్పుదానిఁ గడు ♦ నెత్తుటఁదోఁగుచునుండుదానిఁ దాన్

ఆ. చూచియొర్వలేక ♦ చువ్వతెఱఁగున

నొక్క పరుగులోన ♦ నెక్కికొండఁ

దల్లిభద్రలకును ♦ దానిట్టులనియెను

జాలివొంది యపుడె ♦ చనెడునట్లు.

73

తే. అమ్మ! యొకకొమ్మచెప్పంగ ♦ నలవికాదు

మూర్ఛమునిఁగిన దక్కటా! ♦ బోరలఁబడి

గుఱ్ఱమునుబట్టి యొకపులి ♦ గొఱుకుచుండఁ

జంపితిని మీరునామెర ♦ క్షింపవలయు.

74

తే. అనిన నాతనిమెచ్చుచు ♦ నాక్షణంబ

కొంతజలమును వస్త్రముల్ ♦ గొన్నిగొంచు

సరళయును భద్రలావీరు ♦ సరణిఁజనిరి

హర్షలతయున్న చోటికి ♦ నతిరయమున.

75

- తే. అంత విజయేంద్రుఁడవ్వారి • యనుమతిఁగొని
తండ్రివిడిపించు కోరిక • తన్నుఁదఱుమ
నీశ్వరునిభక్తిఁ దలఁచుచు • హృదయసీమ
వఁగ జేశపు మార్గంబు • వట్టిచనియె. 76
- తే. అంత భద్రయసరళయ • హర్షలతను
జేరిమెల్లఁగ నక్కన్య • చేతనున్న
ఖడ్గమునుదీసివైచిరి • గాలిపీల్చి
వెలికలఁబరుండఁ బెట్టిరి • వినరిరపుడు. 77
- తే. భద్ర తడిబట్టచే నామె • వదనమెల్ల
దుడిచెఁజక్కఁగ రక్తము • దొరఁగినట్టి
చోటులెల్లను గడిగెను • శుభ్రముగను
దెల్లముగ హర్షలతయని • తేటపడినె. 78
- తే. అప్పుడాశ్చర్య మగ్నయె • హర్షలతను
జూచుభద్ర మొగమ్మునఁ • జూడ్కినిలిపి
సరళపల్కెను నోభద్ర • సరగఁదెల్పు
మీమెయెవ్వరొ వినెదనే • నెలమిమీఱ. 79
- తే. అనినసరళకు నిట్లనె • నమ్మ! వినుము
ఈమె నామేనగోడతే • నేమిచెపుదు
దీనిమూఁడవ మాసానఁ • దీఁజెఁదల్లి
పెట్టి నాయొడిలో పల • విడ్డదీని. 80
- తే. ఏనువిడ నాడివచ్చిన • నీశ్వరుండు
మరల నాయొద్దకేతెచ్చి • మహిమఁజూపె
నదిగొఁగన్నులు దెఱచెనా • యాసపడుచు
నున్నదొక యింతత్రాగింతు • న్నదకమిపుడు. 81

- తే. అనుచు నీరును దాగింప • హర్షలతయుఁ
దెల్వించకకఁగ వచ్చినఁ • దేజీమాచి
భద్ర నత్తాయనుచుఁబిల్చి • పడెనుమీఁద
నత్తయును గొఁగిలిం చెను • హర్షలతను. 82
- తే. అప్పుడన్యోన్యమును వార • లగపఱచిన
యచ్చమాప్రేమఁ గనుఁగొని • యమలసరళ
ప్రేమసాగరుఁ బరిపూర్ణు • విమలచరితు
సర్వసాక్షిని సర్వేశు • సంస్మరించె. 83
- ఆ. అంతభద్రనడిగె • నాహర్షలతయప్పు
డత్తయెవ్వరీ మ • హాఘ్నరాలు
చెప్పఱమ్మ యీవి • చిత్రములెల్లను
విశ్వవిభుని మహిమ • విశదపడఁగ. 84
- చ. అనుటయు భద్రయిట్లనియె • హర్షలతావిను మీమెధర్మపా
లుని వరపత్నియా సరళ • లోకములోపల నీమెఁబోలు సా
ధ్వనిఁ గనలేమునిన్నిటను • దీఱ్ఱఁగనుండిన యీపులిఁవడిఁ
దునిమిన వీగుఁడీసతిసు • తుండసమానపరాక్రముం డిలఁ. 85
- క. అనుమాట వినినతోడనె
ఘనభక్తిని సరళపాద • కంజాతములఁ
దనశిరమిడి మందారుని
తనయామణి హర్షలతకృ • తజ్జతఁదెలిపెఁ. 86
- ఆ. అపుడు హర్షలతను • ననుపమప్రీతితో
నెత్తయమ్ము వచ్చి • తేలయడవి
ననుచు సరళయడుగ • నబ్బాలవినిపించె
జరగినట్టి కతను • సంగ్రహముగ. 87

తే. అంత నాముప్పురును గూడి ♦ యిద్రిమీఁది
 కరిగి సుఖముండిరిచ్చటఁ ♦ గానలోన
 సార్వభౌముఁడు వేఁటాడి ♦ సరగవచ్చి
 యెంతవెతకిన సుతజాడ ♦ యింతగనమి.

88

ఉ. ఆనని రాశఁ జేసికొని ♦ హాయిని వంతమునింగి యీశ్వరా !
 యీసుననేను జల్పిన వె ♦ యిద్విధినన్న దురంతచింతలోఁ
 దోర్నసెను గాని హాషఁలత ♦ దోసమెఱుంగదు దాని నేలొకో
 గాసిలి యార్వవ్యాఘ్రపుము ♦ ఖంబునఁ దోర్నసెతివక్కటా విధి.

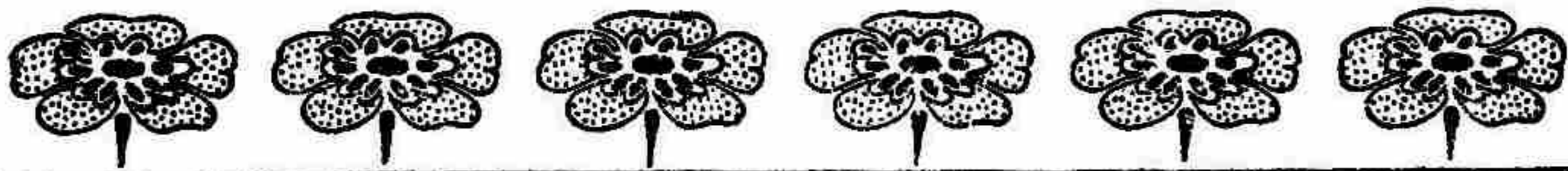
తే. అనుచుఁ జింతాభరమ్మున ♦ నడలియడలి
 చేరియోదార్చు వారలె ♦ వ్వారులేమి
 సార్వభౌముఁడు గర్వమ్ము ♦ సర్వముడిగి
 వచ్చిచేరెను మాళవ ♦ పాలుపురము.

90

మాలినీ. సరసవినుతిరక్తా ♦ సాధురక్షానుసక్తా !
 దురితతతివిముక్తా ♦ దుఃఖశాంతి ప్రసక్తా !
 పురజన హితసూక్తా ♦ పూతసంతోషభోక్తా !
 పరమపురుషభక్తా ♦ పావనాచారయుక్తా !

91

గద్య. ఇది శ్రీపరమేశ్వర కరుణాఫలిత లలిత కవితాకలిత శ్రీ రా
 మలక్ష్మణబాబుచ్చివేంక యామాత్య తనూజాత సకల
 సజ్జనవిధేయ ఆదిపూడి సోమనాథ నామధేయ
 ప్రణీతంబయిన శ్రీ విజయేంద్ర విజయం
 బను సుప్రబంధంబునందుఁ
 దృతీయాశ్వాసము.

విజయేంద్ర విజయము.

చతుర్థాశ్వాసము.

క. శ్రియత సుగుణకలాపా

వ్యాయామాదిక్ వినోద • వర్ణనభూపా

న్యాయాచరణ దీపా

నాయకకులదీప సూర్య • నా మోర్సిపా. 1

తే. అవధరింపుము విజయేంద్రుఁ • డవ్విధిఁజని

వంగ దేశపు మధ్యాన • వజ్రలుచుండఁ

రంగపురి పేరఁబరఁగెడు • రాజధాని

మోదమునఁ జొచ్చినడువీధిఁ • బోవుచుండ. 2

సీ. ఎవ్వఁడోయివ్వీరుఁ • డివ్వీటికరు దెంచె

వివ్వచ్చుఁ దలఁపించు • విధమువాఁడు

రాజపుత్రునిబోలె • రంజిల్లుచున్నఁడు

ఎక్కనశ్వంబేల • చిక్కదొక్కొక్క

బుగ్గలమీఁదను • బొల్పెడునునుకాంతి

బ్రహ్మచర్య ప్రభా • వమును దెలిపె

మోమున మనరాజు • పోలికయున్నది

దగ్గఱచుట్టమై • తనరునేమొ

యనుచుజనులామ కొనుచుండ ♦ నరిగియరిగి
నగరుఁజేరెడు సరికినా ♦ నగరవిభుఁడు
హర్షమందుండి యవ్వీరు ♦ నట్టెచూచి
తోడితెమ్మని తనమంతి ♦ తోడఁచెలిపె.

3

తే. అంతసచివుఁడు పఱతెంచి ♦ యర్హమైన
గౌరవమొసంగి యతని భూ ♦ కాంతుకడకుఁ
దేఁగనరపతి గద్దయ ♦ దిగ్గునడిగెఁ
జేతులనుమోడ్చి యల్లుఁడు ♦ చెంతనిలిచె.

4

తే. అంతనరపతి యాతని ♦ నల్లుఁడనుచుఁ
చెలిసియుండని కతమునఁ ♦ దలఁకితలఁకి
యయ్యమీరెవ్వరని పర ♦ మాదరమున
నడుగ విజయేంద్రుఁడెలమితో ♦ ననియెనిట్లు.

5

తే. మాళవముజన్మభూమినా ♦ మాతనరళ
నన్నువిజయేంద్రుఁడందురు ♦ విన్నవించు
ధర్మపాలనరేంద్రుండు ♦ తండ్రియనిన
గట్టిగామామయల్లునిఁ ♦ గొంగిలిచె.

6

తే. ఇట్టులాలింగనమొనర్చి ♦ యెలమితోడ
నల్లునకుఁబీఠమొసఁగియి ♦ నంతరమున
దొర్లివచ్చెడుదూఃఖిమ్ము ♦ తోడనృపతి
చెలియిలెక్కడనున్నది ♦ తెలుపుమనిన.

7

తే. విభుఁడుచెఱవోయైభాతదాఁ ♦ బేడియయ్యో
నెచటనుండిననేమయ్యు ♦ యీశ్వరుండె
తనకుగతియనియొకయ్యదిఁ ♦ తలమునఁదుఁ
జలుపుచున్నదియజ్ఞాత ♦ చర్యనేఁడు.

8

చ. చెలియలిభ ర్తకీ డెపుడుఁ ♦ జేసియెఱుంగ నిభూమి భ ర్తలో
 పలఁబర మేశునిందలఁచి ♦ పాఁడిదొఱంగ నిన్యాయ భ ర్త దా
 యలచెఱలోనఁబడ్డవల ♦ దావిడిపింపఁగఁ జెప్పుమయ్యభూ
 తలముననేమి శాశ్వతము ♦ ధర్మముఁ బాసియడంగియుంటకున్. 9

చ. అనువిజయేంద్రుపలుకలకు ♦ నాత్మనునొచ్చినృపాలుఁడిట్లనెన్
 విను తగరాధరాధరము ♦ వీఁకను దాకిఁజయంబు గాంచునే
 యనలముమీఁద నామిడుత ♦ యిట్లొక డంగినమ్రందకుండునే
 మనమననెంతయారిపున ♦ మానుషతేజము ముందునల్లుఁడా. 10

క. రా రాజు పేరుఁ జెప్పిన
 నేరాజును మనకుఁదోడు ♦ నీయఁగఁడఁగునే
 యూరక తెగియించినచో
 ఘోరమ్ములు గల్గుఁగాక ♦ కొనముట్లుదు మే. 11

తే. అనిన విజయేంద్రుఁ డాగ్రహా ♦ యిత్తుఁడగుచుఁ
 బ్రళయచండాన్ని వలెనుండి ♦ పడుచుఁ బలికె
 నాత్మగౌరవ మొకయింత ♦ యైనలేచె
 యక్కటా ! డైత్యము మడుగంటె ♦ నవనియందు.

చ. బలములనిమ్ము నేనడరి ♦ భవ్యపరాక్రమ రేఖశోభిలన్
 బ్రళయకృశానుకై వడిఁ బ్రీ ♦ భాచిభవంబునసార్వభౌము సే
 నలమడియించినాజనకు ♦ నర్మిలిఁదెచ్చెదఁజూదులీలగా
 బలెబలెయంచు నందఱు న ♦ భాస్థలులన్ గొనియాడునట్లు గాన్.

తే. అనిననల్లని యుత్సాహా ♦ మునకు మొచ్చి
 యూర ! విజయేంద్ర నీబోఁటి ♦ వీరుఁజూచి
 విజయ లక్ష్మీవరింపదే ♦ విమల చరిత
 కాని సామమ్మునకు మొదల్ ♦ గడఁగవలయు. 14

పై. శ్రీఅనుడువిజయేంద్రుఁ డిట్లనె • నననిపతికి

బలములకు శిక్షనేర్చుచు • భవ్యసరణిఁ

గొంతకాలము గడపుదు • సంతలాన

నరిమనోగత మెఱుఁగనా • ననిన శౌరి.

15

మత్తకోకిల.

న్యాయశీలుని ధర్మపాలుని • న్యాయమే చెఱఁబెట్టఁగాఁ

హేయమైతమ స్వచ్ఛకీర్తికి • నిద్రిగూర్చెఁ గళంకముఁ

న్యాయమాగఁము దప్పువారల • కాపదలో ఘటియిల్లెదుఁ

నాయనుంగు మఱుదిఁజేయుచు • నాశబంధ విముక్తుఁగాఁ. 16

ఆ. ఇట్లుసార్వభౌము • నెచ్చరించెడు నల్లు

కమ్మవ్రాసి పంపి • కడఁకఁజూప

సైన్యచయమునెల్ల • సంశిక్షితముసేయ

నల్లువ శముసేసి • యలరుచుండె.

17

సీ. అటఁజక్రవర్తి దా • నంతఃపురములోన

నాంటిగానుండుచు • నోర్వలేని

దుఃఖాగ్నిలోఁబడి • దొలుకఁచు నటునిటు

వాపోయె నిట్టులు • వసుమతీశ

సర్వమంగళవాసె • సర్వమంగళములు

నామెతోనే పాసె • నాకునవని

భద్రీనన్విడనాడె • భద్రమ్ము లెల్లను

నాఁటితోనే వీడె • నాకు ధరణి

హాషణలతయోగ నాకున్న • హాషణమెల్ల

యూఁచ్చుకొనియేగ నయ్యయో ! • యొంటినైతి

సార్వభౌమాంకమేల నా • శౌర్యమేల

యూక్తి నాబోఁటిదౌర్భాగ్యుఁ • మన్నవాఁడె.

18

- క. అనివ్యాకుల పడుచుండెడు
జనపతిపతికడకువంగ • జననాథుని క
మ్మన దెచ్చి యిచ్చెనొక్కఁడు
మనమటు మరలించి చదివె • మందారుండున్. 19
- తే. చదివియందలి సత్యంబు • చక్కనరసి
ధర్మపాలుని శీలంబు • దలఁచి తలఁచి
యితని నిప్పుడువదల న • శేషులెల్లఁ
జులగనగఁ జూతురనుచుఁ దా • నులిగి యులిగి. 20
- తే. శౌరితోఁబోరి కొందునే • స్వగఁనుఖిము
నంతతో వెతలన్నియు • నంతరించు
ననుచు నిశ్చయమునుజేసి • కొని విభుండు
లేఖయొక్కటి శౌరికి • లీలవ్రాసె. 21
- తే. ధర్మపాలునిఁ బణముగా • ధరణినొడ్డి
తొడరుచున్నాను సంగర • ద్యూతమునకు
నీకు నీకీడలోపల • నేరుపున్న
గలిచికొనిపోమ్ము మఱఁదినిఁ • బలుకులేల. 22
- తే. అనుచు వ్రాసినకమ్మను • నతిరయమున
శౌరికడకంపి రణధీరుఁ • జేరఁచిలిచి
యాజికిని సేనలనుగొల్ప • నాజ్ఞయొసఁగి
యంతిపురిలోన నుచితకృ • త్యములనుండె. 23
- తే. అచట నొకనాఁడు సరళదా • నద్రిమీఁద
హర్షలత భద్రలనుగూడి • యలరుచుండి
నుతుఁడు దలఁపునకును రాఁగ • శుద్ధచరిత
యిట్లుపలుకంగఁ దొడఁగెను • నంతయుఁదమి. 24

ఉ. “ నీతులదూఁగు మజ్జనకు ♦ నికవిడిపింపఁగ మామఁజేరినే
 మాతరొ వారిసేనలన ♦ మానుషరీతినిఁ జేంచి వైరులన్
 జేతులతీఁటఁబోఁజమరి ♦ చెచ్చెరగల్పెదఁ దండ్రిగారితో
 నీతఱిఁజేరి పొల్పెదను ♦ నిర్మలభక్తిని దేవుఁ గొల్పెదన్.” 25

చ. అనుచుఁ బ్రతాపముల్ వలికి ♦ యాసుతుఁడేగెను నేఁటిదాఁకనా
 తనితెఱఁగేమియున్ గనము ♦ తాలిమిదూలఁగఁజొచ్చెనేవుఁడే
 తనకరుణా సువృష్టిని స ♦ దాతనభక్తులఁ బోఁచుచుండునా
 తనిపయి భారమెల్లనిడి ♦ ధైర్యముపూనుట యర్హమెమ్మొయిన్.

తే. అనుచుఁ గనులనుమూసితా ♦ నతులభక్తి
 విశ్వసాక్షిని హృదయాబ్జ ♦ వీధియఁదుఁ
 గాఁచి సంతోషమగ్నయై ♦ కౌలుచుండె
 హర్షలత యప్పుడొంటిగా ♦ నవలికరిగి. 27

సీ. ఒక్కవృక్షముకింద ♦ నొంటిగాఁగూర్చుండి
 తండ్రిదుర్మశలను ♦ దలఁచి తలఁచి
 ననుఁబాసి నాతండ్రి ♦ ఘనశోకవహ్నిలొఁ
 గార్కఁగుచుండఁగ నాకుఁ ♦ బాణిమిడిన
 రాకొమారుఁడువోయి ♦ రణమునకైపిల్వఁ
 గోపశోకమ్ములు ♦ గొలఁదిమీఱ
 నెట్లుదా నడరునో ♦ యీవిజయేంద్రుండు
 భండనమ్మున నెట్లు ♦ ప్రిజ్వరిలునా
 యీశ్వరా! వీరికిద్రట ♦ కెవ్విధమున
 హానిరాకుండ రక్షింపు ♦ మమితతోష
 సర్వసజ్జన సరితోష ♦ శాంతిభూష
 దండములొనర్తు నీకిదె ♦ ధర్మవేష. 28

- ఆ. అనుచు హర్షలతయు ♦ నాసరళాదేవి
 వేలువేలు చోట్ల ♦ విశ్వవిభునిఁ
 గొల్చుచుండ భద్ర ♦ కుష్మాదాశాకవంక
 విమలభక్తిదేవు ♦ వేఁడెనిట్లు. 29
- తే. హర్షలత విజయేందుని ♦ ధానిగియగుచు
 నలరుచుండఁగఁ జూచుభా ♦ గ్యమ్ముమాకుఁ
 ద్వరఁగఁ దయచేయవేదేవ ♦ ధర్మభావ
 శుభ్రకీర్తిరమాధవ ♦ సుప్రభావ. 30
- క. ఇవ్విధి నాముప్పురుఁగడు
 మవ్వపుభక్తిం బరేశు ♦ మదిఁగొల్చుచుఁ దా
 మెవ్వగ వగలం బొందక
 యవ్విభు కరుణాసువృష్టి ♦ నలరెరిగిరిజైన్. 31
- ఆ. అంతవంగఁ బొల్చు ♦ నారంగపురమున
 సార్వభౌము కమ్మ ♦ శౌరిఁజేర
 నతఁడు దానిఁజదివి ♦ యతికుపితుండయి
 యల్లునకును జూప ♦ నాతఁడాచ్ఛి. 32
- చ. దిరదిరభూమి తాఁ దిరుగు ♦ తీరునఁ ఘోటకధాటిఁ గొల్పెదన్
 సరసరవైరి శీషణముల ♦ సంగరభూమిని డొల్లనేసెదన్
 బిఱబిర శత్రుమధ్యమున ♦ భీష్ముని మాడ్కికలంచి మించెదన్
 బొరిఁబొరి హషణనీరముల ♦ పూరము నీకనులందుఁ గొల్పెదన్.
- తే. అనుచు వీరావతారమై ♦ యడరునట్టి
 యల్లువెన్నును దట్టియో ♦ యార్యవినుత
 సేనలనురెండు భాగముల్ ♦ సేసియిడుము.
 ఇద్దఱుఁజెలంగినడవుద ♦ మిద్ధగతుల. 34

తే. అనుచు మామయెఱింగింప • నల్లుఁ డరిగి
 సకలసైన్యంబులను రెండు • సమములైన
 పూహములుగాను దీరిచి • యోధవరుల
 కెచ్చరిక దెల్పి శౌరిని • హెచ్చరించె. 35

ఉ. అప్పుడు శౌరి శౌరిక్రియి • నద్భుతరీతి నలంకృతాంగుడై
 చప్పున హేషతోఁ జెలఁగు • చారుహయంబును నెక్కి కాంతితో
 నొప్పెడు చంద్రహాసమును • యోధులు మెచ్చఁగఁజేతఁ దాల్చి తా
 నప్పనఁ గోరు సేనలకు • నాజ్ఞయొసంగెను ధాటితోఁజనన్. 36

తే. అపుడు భేరీవిరావముల్ • హర్ష మొసఁగఁ
 బటహ కాహళ రవములు • పర్వమిడియె
 వీరభట సింహనాదముల్ • వేడఁగొలిపెఁ
 జటులతర ధాటితో నేగ • వైన్యచయము. 37

క. అంతన్విజయేంద్రుఁడు దా
 నెంతయుఁ బ్రవిమలపుభక్తి • నీశ్వరుమదిలోఁ
 జింతించి యుద్ధమునకై
 స్వాంతమ్మడరంగ నపుడు • సన్నాహుండై. 38

ఉ. చెంగుననెక్కి గుఱ్ఱమును • జేతనుఖక్తము దాల్చి సేనలన్
 సంగర ధాటికిం గొలిపి • చారుతరంబగు ధంధణార్భటిన్
 బొంగుచు వెంట నంటిచనె • భూరిపరాక్రమ రేఖశోభిలన్
 సింగము హస్తీపైఁజనెడు • చెన్నునవీరుల నెచ్చరించుచున్. 39

తే. శౌరివిజయేంద్రులివ్విధి • సమరమునకు
 వచ్చువిధమును వినిసార్వ • భాముఁడంత
 వీరురణధీరు విజయేంద్రు • పైకినుఱుకఁ
 బంచిశౌరినిఁ దాఁ దాఁక • నెంచియపుడు. 40

ఉ. దెల్లనితేజి నెక్కెకడుఁ ♦ దెల్లనిదుస్తులఁ దాల్చి మేనిపైఁ
 దెల్లనికాంతు లీనునొక ♦ దివ్యతరంబగు ఖడ్గమూనితఁ
 గొల్లఁగ సేనలెంతయును ♦ గొల్వఁగ నేగెను ధంఢమాఝటిఁ
 జల్లున నైరిగుండెలువె ♦ సకలగులంగను శౌర్యమూర్తియై. 41

క. తనవెంటను రణధీరుఁడు
 గొనివేలకొలంసి జలముఁ ♦ గుపితుండగుచుఁ
 ఘనుఁడగు విజయోద్రునిపైఁ
 జనియెఁ డ్దోణీతలంబు ♦ చలియించుగతిఁ. 42

ఆ. చక్రవర్తిసేన ♦ చనుదెంచెనో లేదొ
 శౌరియఁడరుఁడనుచు ♦ సైన్యములకు
 నాజ్ఞసేసితాను ♦ నత్యంత శౌర్యంబుఁ
 జూపఁదొడఁగె రిపుల ♦ యేపుదఱిఁగె. 43

చ. నిముసములోన శీషకములు ♦ నిండెరణాంగణమందు నెత్తురో
 యమితముగాఁ బ్రవాహమయి ♦ యంతటఁ బాఱఁగఁజొచ్చెనేలపై
 సమదగజంబులుం దొరలెఁ ♦ జప్పునఁగూలెను ఘోటకావళుల్
 ప్రమదముమీఱ శౌరితన ♦ భవ్యబలంబును మెచ్చెనార్చుచుఁ. 44

చ. అదిగని సార్వభౌముఁడు మ ♦ హాగహముఁ వహించియద్దిరా
 మదమనియూర్చి ఘోరముగ ♦ మార్కొనితానుఱుమాడఁజొచ్చినఁ
 జెదరెనువైరి సైన్యములు ♦ చెచ్చెరశౌరినిఁబట్టె నాతఁడుఁ
 మెదలకవాల్చి శీషకమును ♦ మేదినిఁజూచుచుఁ బోయెదాయతోఁ.

తే. ఇట్లుశౌరినిఁ జెఱఁగొని ♦ యెసక మెసఁగ
 సార్వభౌముఁడు రణధీరు ♦ సలుపుదురముఁ
 గనెడు వేడుకనావంకఁ ♦ జనియె నార!
 జయముచింతల మఱపింపఁ ♦ జాలునుగద. 45

చ. అటురణధీరుడగుడుగ్రుడయి ♦ యివ్విజయేంద్రునిదాకనాతడు
బటుతర బాహుశక్తియును ♦ భవ్యపరాక్రమ లీలజూపిన
బటిమనువీడిచేవచెడి ♦ పాఠునుఫౌజులు దండనాథుడన్
గటకట ! యెట్టిపాటనుచు ♦ గ్రచ్చటసేన మరల్చెనాజికె.

తే. మేఘములఁబోలె గ్రమ్ముచు ♦ మీదికెగసి
వచ్చువైరులకును జండ ♦ వాయువట్టు
లేచి పోదోసి యివ్విజయ ♦ యేంద్రుడా ర్చె
మాతుఁడొక్కొంత చింతిల్లి ♦ మరలదోసె.

48

తే. కొండవలెమీదఁ బడుశతు ♦ కోటికెల్లఁ
దాను శతకోటివలెనిల్చి ♦ తఱిమివైచి
పొల్చె నవిజయేంద్రుడు ♦ భూరియశుడు
మరగియును వైరిదంతుల ♦ మఱలఁగొలిపె.

49

తే. చీకటులు గ్రమ్మినట్టులు ♦ చిత్రోత్తి
నన్నిదెనలను శతువు ♦ లలమిఁకొనినఁ
బ్రబలతేజంబు చేవానిఁ ♦ బాఱుదోలి
వఱలె విజయేంద్రుడా గీష్టు ♦ భానుపగిది.

50

తే. ఎన్నిమాటులు దోసిన ♦ నన్నిమాలు
తఱుముచుండెడు విజయేంద్రు ♦ థాటిఁజూచి
జెగ్గిలిన రణధీరుని ♦ భీతిమాన్చి
సార్వభౌముడు శౌర్యంబుఁ ♦ జక్కఁగొల్పె.

51

ఉ. ఆరణధీరుడప్పుడు మ ♦ హాహవదోహులై చెలంగుచున్
జేరిరణాంగణంబు తన ♦ చేతికొలందిగ వైరిసేనలన్
దారుణరీతిఁగూల్చియు గ ♦ దన్ విజయేంద్రుడు పూనితాకెన
న్బాఠునునొక్కటేపరుగు ♦ నన్ రణధీరుడు భీరువైవడిన్. 52

తే. అంతనసహాయ శూరుడై • యలరువాని
వీరు నవ్విజయేంద్రుని • విజయసముని
శౌర్యమును మెచ్చి నృపపతి • సతకరింప
నెంచి యాతనికడకుఁదాఁ • బంచెనొకని.

53

తే. పంప నవ్విజయేంద్రుఁడు • భవ్యయశుఁడు
దాను గోరినవెల్లను • దారమతిని
నిచ్చుకోరిక గలదేని • వచ్చెదనని
చెప్పిపంపిన మందారుఁ • డొప్పియంత.

54

తే. అతనిఁగొనిరాఁగ రణధీరు • నంపెనాతఁ
డెంతయును వైభవంబున • నిభముమీఁద
నంతసము మీఱఁగాఁదెచ్చి • చక్రవర్తి
కడకుఁజేర్చిన నాతఁడు • గడుఁబ్రియమున.

55

తే. చారుతర పీఠ మొసఁగియో • శౌర్యజలధి
నిన్నుఁబోలినవీరునే • నెన్నఁడుఁగనఁ
గోరు నీకోరుకలెల్లను • గూఢ్మనీతు
ననిన విజయేంద్రుఁడెంతయు • హర్షమఁడి.

56

క. చెఱునున్న మాన్యపాలుని
ధరణీధవచంద్ర వదలి • దయచూపుమనక
సరగునశౌరిని నాతని
నరసక రప్పించియుంచె • సమపీఠమునక.

57

ఆ. అంతసార్యభాముఁ • డవ్విజయేంద్రుని
నెలమితోడఁగని మ • క్షేమికోరిక
కలదొ తెలుపుమన్నఁ • గరకంజములు మోడ్చి
నను ననుగ్రహింపు • జనకునొసఁగి.

58

తే. అనిన నాశ్చర్యమగుండై ♦ యన్నరేంద్రుఁ
డన్న! నీవంటిశూరునిఁ ♦ గన్నవానిఁ
దెలుపుమన విజయేంద్రుఁడు ♦ దేవవినుము
ధర్మపాలుఁడు నాతండ్రి ♦ ధర్మకూర్తి. 59

తే. అనినహర్షంబు నాఁపంగ ♦ నలవిగాక
గద్దెయనుడిగ్గి విజయేంద్రుఁ ♦ శౌఁగిలించి
సింహమున కెప్పుడునుభువి ♦ సింహమొకద
పుట్టననియుల్బి పలుకఁచు ♦ భూవరుండు. 60

తే. తత్క్షణంబున రప్పించి ♦ ధర్మపాలు
నచటి విజయేంద్రునింజూపి ♦ యార్యవినుత
నిన్నుఁజెఱునుండి విడిపింప ♦ నెన్నఁగాని
భూరిశౌర్యంబుఁ జూపిన ♦ పుతుఁడేవఁగొ. 61

తే. అనిన జనకునివరపాద ♦ వనజములను
వ్రాలి విజయేంద్రుఁడానంద ♦ వాఙ్ముని
మత్తరోలంబరాజంబు ♦ మాడికఁనున్నఁ
బలికె జనకుండు తనయులే ♦ వంగనెత్తి. 62

ఉ. వింతగ శౌర్యమున్నెఱిపి ♦ వీరవరేణ్యులు మెచ్చఁబోరియ
త్యంతముదావహంబగు మ ♦ హాయశముంగడియించి మించినన్
శాంతమహాసముద్రమున ♦ సారైకుఁ దేలఁగఁజేసి తొరనీ
వెంతటివాఁడైతి విజ ♦ యేంద్రకుమార వివేకసాగరా! 63

తే. అనుచుఁగౌఁగిటఁజేర్చియో ♦ యనుఁగుచిడ్డ
భద్రభద్రమ సరళకు ♦ భవ్యయశకు
సేమమాయన వినిసార్వ ♦ భాముఁడపుడు
వగచుచును ధర్మపాలుని ♦ మొగముఁజూచి. 64

తే. భద్రనడిగెదు నీకునా ♦ భవ్యచరిత
 జాడదెలిసినఁ జెప్పవే ♦ సాధువినుత
 యనిన నేనేమెఱుంగను ♦ దనయుఁడితఁడు
 దెలిసియుండంగ నోపును ♦ దేవయనిన. 65

తే. సార్వభౌముఁడు విజయేంద్రు ♦ సరగఁజూచి
 భద్రజాడ యెఱుంగునే ♦ భవ్యకీర్తి
 యనిన భూపాలురిర్వురు ♦ నలరనిట్లు
 తెలిపె విజయేంద్రుఁ డంతయుఁ ♦ చేటపడఁగ. 66

క. మీరలుజనకునిఁ జెఱఁగొన
 హారావళిఁ జేరియుంటి ♦ మచ్చటనేనున్
 జారుమతి మాతసరళయుఁ
 గారుణ్యాంబునిధిభద్ర ♦ గడపుచుదినముల్. 67

క. మాత్రసుశిక్షను బెరిఁగితి
 నాతల్లియనుజ్ఞఁ గాంచి ♦ యటరంగపురి
 నేతను శౌరినిఁజేరితి
 నీతీరునఁ గార్యజాత ♦ మెల్లనడపితిన్. 68

క. ఇంతకు భగవంతునిదయ
 యెంతయుఁ గారణముగాన ♦ నెచ్చినభక్తిన్
 జింతింతము మనమనముల
 నింతింతనరాని యట్టి ♦ యీశ్వరుమహిమల్. 69

తే. అనిన నుర్వీశులిర్వురా ♦ యనఘమెచ్చి
 శౌరికెంతయు సతకృతి ♦ సలిపిరంత
 సరళభద్రులఁ గొనిరాఁగ ♦ సంభ్రమమునఁ
 బైఁడి యందలముల సార్స ♦ భౌముఁడంపె. 70

ఆ. అంతఃజక్రవర్తి • యాధర్మపాలునిఁ
జూచియిట్టులనియె • శుద్ధచరిత
పెట్టరానిపాట్లఁ • బెట్టినవాఁడను
అంతకుఁడను ఘోర • హంతకుఁడను.

71

తే. సరళ నాకారణమ్మున • జాలిఁబడియె
భద్రనాకతమునఁ జాల • బాధపడియె
శౌరిననుఁబట్టి యింతక • ప్పమ్మువడియె
నక్కటా ! యిన్నిటికిమూల • మైతినేను.

72

ఆ. అనుచుఁ బరితపించు • నాసార్వభౌముని
వంతఁజూచి ధర్మ • పాలుఁడంతఁ
గీడులోనమేలు • గీలించుపరమేశు
మఱచి యిట్లుమీరు • మఱుఁగఁదగునె.

73

తే. అనుచునోదార్చె నంతట • నందఱురిగి
మాళవేందుని నగరాన • మానవతుల
సరళ భద్రలరాకకై • చాలఁదమిని
నెదురు చూచుచునుండిరు • స్వీశతిలక.

74

సీ. అక్కడఁ గొండవై • నొక్కదినమ్మునఁ
బురుషుఁ డొక్కఁడువచ్చి • సరళఁజూచి
యమ్మ ! చొక్కపువైఁడి • యందలమ్ములురెండు
సార్వభౌముఁడు పంపె • సరగమీకు
ననినలోఁ గలఁగియు • నామెఛైర్యమునూని
కమ్మయేదైనను • గలదెయనిన
విజయేంద్రుఁ డన్మహా • వీరుఁడిచ్చెనుదీని
ననుచుఁజేతను బెట్టె • నతఁడులేఖ

నంతహర్షలతయు • నాభద్రలరుదెంచి
కమ్మ యెవరువాసి • రమ్మయనుచు
దన్నుఁజేరి మిగులఁ • దమితోడ నడిగిన
సరళ బిగ్గరగను • జదివెనిట్లు.

75

తే. అమ్మ! సర్వేశుకరుణచే • నమరెజయము
సార్వభౌముఁడు జనకుని • సతకరించె
నెల్లరము మీదురాకకై • యెదురుచూచు
చున్నవారము. ఇదిపుత్రుఁ • వినన్నపమ్ము.
కవిరాజవిరాజితము.

76

అనివినిపించిన • నందఱు నీశ్వరు • నప్పడుచిత్తనరోజములన్
గనికొనియాడిరి • గానముచేసిరి • కాలమువుచ్చిరి పార్థనలన్
ననలనుదాల్చిరి • నవ్వులఁదేలిరి • నవ్నఫలాళి భుజించివెసన్
మనమలరంగను • మాళవభూమికి • మానినులేగఁ దొడఁగిరటన్.

ఆ. భద్రహర్షలతలు • బాగుగానాకయంద
లమ్మునెక్కసరళ • నెమ్మిమీఱ
నొక్కయందలమ్ము • నెక్కెనుబోయలు
ననలఁబోలె మోచి • కొనుచుఁజనిరి.

78

ఆ. కొంతసేపుభద్రఁ • గూడికూర్చుండును
గొంతసేపు సరళఁ • గూడియుండు
నిట్లు హషణలతయు • నిద్దఱకును హషణ
మిడుచునుండఁ గూర్చి • నెడపదడప.

79

తే. హషణలత తన్నుఁ జేరిన • యపుడుభద్ర
బాల ! చూడవె యిదినీవు • పడ్డచోటు
అదిగా విజయేంద్రుఁ డప్పలి • నట్టెచంపి
యాతకయానిన్ను రక్షించి • నట్టిచోటు.

80

ఆ. అనిన హాషణలతయు ♦ నామె వంకనుజూచి
నాదు జనకుకడను ♦ నన్నుఁగూర్చి
యద్దయాకరుండు ♦ హాషణంబు మీఱఁగాఁ
జెప్పియుండునేమొ ♦ చిత్రచరిత.

81

తే. అనిన నాభద్ర కోడలి ♦ నలరఁజూచి
యమ్మనినుఁగూర్చి యేమియు ♦ నతఁడెఱుఁగఁడు
గాన నెట్టులు దెలుపంగఁ ♦ గలఁడుచెవుమ
కాక యాతఁడు నిషాఁగఁమ ♦ కార్యపరుఁడు.

82

తే. అమ్మహాత్ముని సుగుణగ ♦ ణమ్ముతెన్న
నలవిగా దాతనికి సాటి ♦ యితఁడె జగతి
నన్నయెఱుఁగఁడు నీవిట ♦ నున్నమాట
యందలమ్ముల రెంటినే ♦ యంపియుంట.

83

అ. అనిన హాషణలతకు ♦ నవ్విజయేంద్రుని
యందుఁజెప్పఁగాని ♦ యంత్రపేమ
మనసునందుఁ గలిగె ♦ మజ్జీయక పొందెనాఁ
గనులనుండి జాఁజెఁ ♦ గంకణములు.

84

తే. అంతఁ దాహాషణలతవోయి ♦ యానకళమ
సరస సల్లాపములఁ దేల్చి ♦ చారుభజిత
మాళవము చేరువగుటను ♦ మరలివచ్చి
పట్టరానట్టి తమితోడ ♦ భద్రఁజేరె.

85

తే. అన్న తన్నెట్లుచూచునో ♦ యనెడుభీతి
భద్రనెలవెలఁ బోయిన ♦ బాలూచాచి
యత్తనినుఁగూర్చి మాతండ్రి ♦ యడలుచుండు
నీవుభయపడకమ్మ ని ♦ న్నెమ్మిఁగాఁమ.

86

- తే. అనుచునోదార్చుచుండఁ బూ ♦ ర్వాద్వి కడకు
నేఁడువింతలలో వింత ♦ నెగడునంచుఁ
జూచువేడకను జనుదెంచె ♦ సూర్యుఁడంతఁ
బల్లకులురెండు పురములో ♦ పలికివచ్చె. 87
- తే. సరళయుండిన పల్లకి ♦ సత్వరముగ
ధర్మపాలుని మేడకుఁ ♦ దరలిపోయె
హాషణలత భద్రులుండిన ♦ యందలమ్ము
సార్వభౌముని సౌధరా ♦ జమునుజేరె. 88
- తే. ధర్మపాలుఁడు శౌరితోఁ ♦ దనయుతోడ
సరళరాక నిరీక్షించి ♦ సంభ్రమమున
మెట్లనరినిల్చి యుండ నా ♦ మెలఁతమిన్న
పల్లకినిడిగి యెలమిలో ♦ భర్తఁగాంచి. 89
- తే. కాళ్యఁదావ్రాలి కన్నీటఁ ♦ గడుగుచుండ
ధర్మపాలుఁడు హాషణశ్చి ♦ ధారచేత
నామె కభిషేక మొనరించి ♦ యలరుచుండి
యెంతయును బ్రీతితోనెత్తి ♦ యిట్లుపలికె. 90
- చ. పరమపతివ్రతాసరళ ♦ భవ్యచర్మిత్రవు నీవుపుత్రునికొ
నిరుపమ శౌర్యవంతునిగ ♦ నిర్మలధర్మ పథానువర్తిఁగాఁ
గరమనురక్తిఁజేసితివి ♦ కష్టములన్నిటి కోర్చిభర్తదా
శరణమొసంగి నట్టిసతి ♦ సర్వవిధంబులఁ బ్రోచిమించితౌ. 91
- తే. అనినఁ బతిఁ జూచిసరళయో ♦ యమలచరిత
యినునికిరణాళి యెంతయు ♦ నిందునందుఁ
బ్రతిఫలించెడు కరణిస్వ ♦ భావముగను
బతిగుణమ్ములె సతియందుఁ ♦ బ్రతిఫలించు. 92

- తే. అనియనంతరమునఁ దన ♦ యన్నకెరఁగి
 యుచితరీతిని నుపకృతి ♦ నుగ్గడించెఁ
 దినయుఁడెంతయు భక్తితోఁ ♦ దనకుఁమొక్కఁ
 బ్రకట కరుణాకటాక్షమా ♦ లికలఁదనిపె. 93
- తే. అంతనందలు భర్తహా ♦ ర్మ్యాగ్రముందుఁ
 జేరిభగవంతు ననుపమ ♦ చిత్రమహిమ
 లెంచియెంతయు నెలమితో ♦ నెసఁగుచుండి
 రిచట రారాజు భద్రకై ♦ యెంతయుఁదమి. 94
- తే. మోసలను వేచియుండఁగా ♦ ముదముమీఱ
 నందలముఁ దెచ్చిదిఁచిరి ♦ యందునుండి
 మించుమించినయట్టులు ♦ మెలఁతయొకతె
 వచ్చితనమీఁదఁ బడుచువి ♦ భ్రమముఁగొలిపె. 95
- తే. ఇంతలో భద్రతనకాళ్ళ ♦ కెరఁగినిలిచె
 నట్లుతనమీఁదఁ బడినయా ♦ యన్నమిన్న
 నతఁడు చక్కఁగ నీక్షింప ♦ హర్షలతగ
 నగపడిన మగ్నఁడయ్యెమ ♦ హాద్యుత్థాఫ్లి. 96
- తే. మాటిమాటికిఁ జూచును ♦ మాటలుడుగు
 నత్యమో లేకయిది నాకు ♦ స్వప్నమొయను
 వ్యాఘ్రముఖమునఁ బడినట్టి ♦ బాలయేడ
 బ్రదికివచ్చుట యిదియేడ ♦ భ్రాంతియనును. 97
- తే. ఇట్లుకొంత వితర్కించి ♦ యెదుటనున్న
 హర్షలతఁజూచి నిజముగా ♦ హర్షలతవె
 యనిన నాహర్షలతయనె ♦ జనకుఁగాంచి
 యంతకంతకు నాశ్చర్య ♦ మతిశయిల్ల. 98

- తే. హర్షలత నేను నాఁడు ని ♦ న్నడవిలోన
 వదలి హయమెక్కి పోవుచో ♦ వ్యాఘ్రముఁ గని
 బెదరి గుఱ్ఱము ననుఁ గడు ♦ వేగముగను
 దూరముగఁ దీసికొనిపోయి ♦ త్రోసె నవని. 99
- తే. మూర్ఛవోయితి నంతలోఁ ♦ బులి మహేశ్వర
 గతిని గుఱ్ఱంబుపై దూఁకి ♦ గండుమీఱి
 చంపి భక్షించుచుండెను ♦ జనక వినుము
 మీఁదికత యత్త తెలుపును ♦ మీరు వినుఁడు. 100
- తే. అనిన మందారుఁ డోభద్ర ♦ యాగ్రహంబు
 నెల్ల విడనాడి మన్నించి ♦ యెలమితోడ
 నింతయును వీడకంతయు ♦ నెఱుక సేసి
 మోదవార్షి ధిలోపల ♦ ముంపవమ్మ. 101
- తే. అనిన సాదరమున భద్ర ♦ యిన్నవినుము
 నీవు కినిసిన కతమున ♦ దేవదేవు
 మహిమ లెంతయుఁ జూచెడు ♦ మహిమ నాకుఁ
 దక్కెఁ గావున మీకుఁ గృ ♦ తజ్జురాల. 102
- శ్లో. మీరలు ధర్మపాలు నటు ♦ మించి చెఱుగొన నేను నావిధి
 దూఱుచుఁ బొక్కుచున్న నను ♦ దుఃఖమునుండితరింపఁజేయుఁగాఁ
 గూరిమి మాళవేంద్రుసతి ♦ గొబ్బున నా కభయంబు నిచ్చి తా
 ధీరతఁ బుత్రుతోడ నను ♦ దీననుదోకొనిపోయి కానలోక. 103
- క. హారావళి గిరిపై మము
 ధారాళంబైన కరుణఁ ♦ దద్దయుఁ బ్రోచెకొ
 ధీరుగ రణశూరునిగను
 దారునిగాఁ జేసెఁ దనయు ♦ ధర్మాత్మునిగాక. 104

క. తనయన్న శౌరిసాయముఁ

గని మీఱఁ గవిసి జయముఁ ♦ గాంచి తన పతిన్

గొనిరమ్మని విజయేంద్రునిఁ

దన తనయుని నంపె నతఁడు ♦ శైవోద్ధతుఁడై.

105

క. చని గిరి దిగి కాననమునఁ

గని గుఱ్ఱముఁ దినెడు పులిని ♦ ఖండించి వజ్రన్

గనుఁగొనె నచ్చెరువందిన

మనమున మూర్ఖిల్లినట్టి ♦ మన హర్షలతన్.

106

ఆ. అంత మరలి జనని ♦ కంతయుఁ దెల్పిన

నతనివెంట వచ్చి ♦ హర్షలతను

సరళ దేర్చి కాచె ♦ సాక్షిశిరోమణి

యూమె సుగుణగణము ♦ తేమిచెపుదు.

107

తే. మీఁదివృత్తాంత మెల్లను ♦ మీకయెఱుక

యనుచుఁ దెల్పిన మందారుఁ ♦ డలకి యలకి

యమలభద్రును దాఁగొని ♦ యాజియాజి

నెమ్మిలో హర్షలత తల ♦ నిమిరి నిమిరి.

108

చ. తనపరువేమి చూడక యు ♦ దారత మాళవపాలు పాలికిన్

జని సరళాసతీమణికిఁ ♦ జక్కఁగఁ జాఁగిల్లెమొక్కె సాధ్యురో

నిను నుతియింపనేరుతునె ♦ నేరములెల్ల క్షమింపవమ్మ నా

యనుజతనూజలన్ మనిచి ♦ నట్టి కృపామృతవార్ధి వమ్మరో.

క. అను సార్వభౌముఁ గనుఁగొని

యనఘా నీ విట్లు మమ్ము ♦ నగ్గింపంగాఁ

జనునే పరమేశ్వరు కృప

మనయందఱుపైనఁ గురియ ♦ మనుదుముగాదే.

110

- క. అని సరళపల్క నాతఁడు
 గనుఁగొని విజయేంద్రు వంకఁ ♦ గారుణ్యనిధి
 నిను నేమని పొగడుదు నా
 తనయకుఁ బ్రాణంబు నిడిన ♦ దాత విధాతఁ.
- 111
- ఆ. అనినఁ దెల్లపోయి ♦ యివ్విజయేంద్రుఁడు
 సార్వభౌముఁజూచి ♦ సత్యముగను
 నేను గావలేదు ♦ నీపుత్రి నెప్పుడు
 నూరకేల నన్ను ♦ నుగ్గడింప.
- 112
- ఆ. అనినఁ దనయుఁజూచి ♦ యాసరళా దేవి
 నాఁడు పులినిఁజంపి ♦ నాకునీవు
 మూర్ఛమున్గినట్టి ♦ పౌలఁతిఁజూపితిగద
 యామె యితని సుతర ♦ హర్షలతర.
- 113
- ఆ. అనినఁ దల్లిపల్కు ♦ లాలించివిజయేంద్రుఁ
 డూరకుండెనంత ♦ నుచితరీతి
 ధర్మపాలునరసి ♦ దయశౌరిఁగన్గొని
 చక్రవర్తిమరలె ♦ సౌధమునకు.
- 114
- ఆ. అంతభద్రవచ్చి ♦ యిన్నను దాఁజూడ
 నెంతచిత్రమమ్మ ♦ యీకునుహిమ
 యనుచు దేవుఁడలఁచి ♦ యాసార్వభౌముండు
 భద్రకిట్టులనియె ♦ భవ్యభణితి.
- 115
- ఆ. తల్లిపూజ్యురాలు ♦ తండ్రియు ధన్యుండు
 ఎల్లసుగుణములకు ♦ నిల్లుఁబోలి
 యలరుచుండు పుత్రుఁ ♦ డవిజయేంద్రుఁడు
 వీరిచుట్టణికము ♦ విజయకరము.
- 116

- తే. హాషణలత విజయేందుని ♦ హాషణమతిని
దనకుఁ బ్రాణంబొసంగిన ♦ ధన్యయితుని
దేవియగుటకు నొప్పునే ♦ తెలుపుమనిన
నన్న ! యతఁడన్నఁ బ్రాణమ్ము ♦ హాషణలతకు. 117
- తే. అనుచుభద్ర యెఱింగింప ♦ నాత్మనలరి
సచివురణధీరుఁబిలిచి యో ♦ సఖుఁడపోయి
కనుఁగొనుము ధర్మపాలునిఁ ♦ గలసిమెలసి
నేడగలదేమొ నాతోడ ♦ వియ్యమంద. 118
- తే. అనుచు మందారుఁడంపిన ♦ నయ్యమాత్యుఁ
డేగి మాళవభూపతి ♦ నేకతమునఁ
గలసినంగతులన్నియుఁ ♦ దెలుప నతఁడు
సతిసుతులఁగాంచి యోజించి ♦ సమ్మతించె. 119
- సీ. ఆవాతఁ డెవిసోఁక ♦ నాసార్వభౌముఁడు
హాషణమ్ముతోఁ బొంగి ♦ యతులగతుల
నగరంబుఁగైసేసి ♦ నరనాథు లందఱ
రప్పించి విదుదుల ♦ నొప్పునుంచి
శృంగారలక్ష్మి వ ♦ సింఁచు మందరమనఁ
జెండ్లిమండపమును ♦ వింతఁగూర్చి
వివిధనాద్యమ్ములు ♦ విమల స్వనమ్ముల
వీనులవిందు గా ♦ వింపఁజేసి
హాషణలత హాషణలతయన ♦ నలరునట్లు
మణిమయాభరణమ్ముల ♦ మఱిమగొలిపి
భద్రతనకెంతయును నాయు ♦ పడుచునుండ
జనులనందఱ నానంద ♦ జలధిఁదేల్చె. 120

తే. అంతయును సిద్ధమనితెల్పు • నదురువేట్లు
 పేల భేరిరవంబులు • లీలమోయి
 నర్వభూషణములఁ దాల్చి • సంభ్రమించి
 ప్రీతిఁ దలిదండ్రిలకు మొక్కికొ • పెండ్లికొడుకు.

121

సీ. కుంజరమ్మలనెక్కి • కూర్మితో నిరువంకఁ
 దండ్రియు శౌరియుఁ • దరలిరాఁగఁ
 వైఁడియందల మెక్కి • పరమసంతోషానఁ
 బూజ్యురాతా మాత • పొల్చిరాఁగ
 నాశ్వికుల్ వెనుముందు • నత్యంత భక్తితో
 నంగరక్షకులయి • యలరిరాఁగఁ
 బూణఁచంద్రుఁడు నింగిఁ • బొంగితఁ జూడఁగా
 బ్రజలువేడుక తోడ • బలసిరాఁగ
 భద్రకరిమీఁద మణిమయి • ప్రిభలనీను
 పసిఁడియంబారి వైనుత్స • వమున వెడలి
 వైభవమ్మన త్రిసార్వ • ఘోము గృహము
 వచ్చిచేరెను మంగళ • వాద్యమొలయి.

122

ఆ. అంతఁజకృవతిఁ • యివ్విజయేంద్రుని
 సంభ్రమమునఁ దెచ్చి • చారుమండ
 పమునఁజేర్చె నంత • భవ్యతేజముతోడ
 హాషణలతయు వచ్చి • యమలభక్తి.

123

తే. కరుణఁగాఢచిన విజయేంద్రు • చరణములను
 జారువీక్షణపుష్ప ముం • జరుల చేతఁ
 బూజలొనరించి యొనరించి • పూణఁమైన
 తనకృతజ్ఞతఁ జూపుచుఁ • దనరుచుండె.

124

సీ. అప్పుడాచార్యుఁడ • య్యందఱి హృదయానఁ
 బరమేశ్వరుని భక్తిఁ • బాదుకొల్ప
 ధ్రువతారఁ బోలుచు • ధ్రువముగా గార్హస్థ్య
 ధర్మమ్ము లోపలఁ • దనరుఁడంచు
 నావస్థిని తోడి • యా యరుంధతిమించి
 యన్యోన్యమును బ్రీతి • నలరుఁడనుచు
 నెల్లరుదీవించి • యెలమితోఁ బువ్వులు
 జల్లునఁ దమమీఁదఁ • జల్లుచుండఁ
 వధువువరుఁడును భగవంతు • భక్తిఁదలఁచి
 దృఢతరంబగుమతినిఁ బ్ర • తిజ్ఞ సలిపి
 పాణిపీడనమును సప్త • పదిని జరపి
 పెద్దలకు మ్రొక్కి పొల్చిరి • పీఠములను.

125

ఊ. అప్పుడు రాజులందఱును • హర్షముతోఁదను జూచుచుండఁగాఁ
 జప్పునరాజరాజుతన • చారుకిరీటముఁ దీసిప్రీతితో
 నొప్పుగ నల్లశీర్షమున • నూర్జితరీతినిఁ జక్రవర్తివై
 యొప్పుమటంచుఁ బెట్టెఁదనఁ • యోగ్యతనందఱు మెచ్చునట్లుగాఁ

ఆ. అంతఁగుసుమవర్ష • మంతటఁగురిసెను
 విజయభేరిమోసి • వేడఁగొలిపె
 జనులుసలుపునట్టి • జయజయనాదముల్
 కొలఁదిమీఁకెభద్ర • కొరిగిదీరె.

127

ఊ. హర్షలతవిజయేంద్రుల • హర్షిశంబు
 నేక హృదయంబుతోఁబర • మేళుఁగొల్చి
 ప్రజలసౌఖ్యాభిఁ దేల్చుచుఁ • బ్రబలుచుండి
 విభములెల్లనుబడసిరి • సూర్యభూప.

128

తే. ధర్మపాలుఁడవీవునీ • ధర్మపత్ని
 యెన్ననరళయె యవిజ • యేంద్రుఁడనఁగ
 నీసుపుత్రుండు గావున • నిఖిలశుభము
 లిచ్చిప్రోచుతమిముఁబర • మేశ్వరుండు.

129

మాలిని.

సురుచిరగుణమూర్తి • శుద్ధమార్గప్రపవర్తి
 విరతపరిజనార్తి • విద్వదానందమూర్తి
 అరితతినమవర్తి • హర్షరాజానువర్తి
 పరమధవళకీర్తి • భక్తిసౌధాగ్రవర్తి.

130

గద్య.

ఇది శ్రీ పరమేశ్వరకరుణాఫలితలలితకవితాకలిత శ్రీ రామల
 క్ష్మణ్బా బుచ్చివేంకయ మాత్యతనూజాత సకలసజ్జనవిధేయ
 ఆదిపూడి సోమనాథనామధేయ ప్రణీతంబయిన శ్రీ
 విజయేంద్ర విజయంబను సుప్రబంధంబునందు
 సర్వంబును జతుర్థాశ్వాసము
 సంపూర్ణము.

Apply to:—

THE AUTHOR,

PITHAPURAM,

Godavari District.